

Ustanovitelji: obč. konference SZDL
Jesenice, Kranj, Radovljica, Sk. Loka
in Trzin. — Izdaja ČP Gorenjski tisk
Kranj. — Glavni urednik Igor Janhar
— Odgovorni urednik Albin Učakar

Ne samo obletnica

Pred mladinskim zborovanjem

V nedeljo se bo zbralo v Kozjem tisoče in tisoče mladih. V to prijetno štajersko vasico bodo prihili iz vseh koncev in krajev Slovenije, da bi proslavili 50-letnico ustanovitve borbene, v krvi ter ječaš rojene organizacije SKOJ-velikega in slavnega predhodnika današnje zveze mladine. Obenem se bomo spomnili ustanovitve zveze komunistov Jugoslavije in sindikatov, ki letos praznujejo enak jubilej.

V mislih bomo pri svojih predhodnikih, katerih mladost ni bila igra in brezskrbnost. Zgodovina jim ni bila naklonjena, da bi doživljali tisto, kar doživljamo mi, kar je za vsakega izmed nas najsvetejše in najdražje: svoboda. Hrabri skojevci so si jo srčno želeli, zato njihovo vsakodnevno razdajanje in trpljenje. Nekateri od njih so jo dočakali, a drugim je kruta usoda namenila vse kaj drugega. Vzela jim je tisto, kar je mlademu človeku najdražje: življenje.

Praznik v Kozjem bo praznik življenja. Poln bo iger, poln bo petja in plesa. Na dan bo privrelo veselje, katerega ima samo mladina na pretek. Drug drugemu bomo pokazali, kaj znamo, kaj smo se naučili v šoli in kaj nas je naučilo življenje.

Slovesen in množičen zbor slovenske mladine v Kozjem pa ne bo samo spomin na slavno obletnico. Ne. To je ponovna preizkušnja slovenske mladinske organizacije, preizkušnja njene trdnosti, organiziranosti in zrelosti. Iz nje bo zrastle spontanost in odločenost, da nadaljujemo začeto pot naših predhodnikov, katerih se bomo v nedeljo spomnili. Pot, za katero smo se odločili in jo nešteto krat že potrdili.

J. K.

S prvega zbor aktivistov Gorenjske

Iz malega raste veliko

Staro železarsko mesto ob Sori jih je sprejelo gostoljubno, tovariško in slovesno. Tako kot pred četrto stoletja in več, ko je bila vsa tamkajšnja okolica eno samo podzemno delovanje prvih kali takrat razburkanega revolucionarnega dogajanja in rasti novega, pravičnejšega družbenega reda. Na obronkih Davče, Martinj vrha in drugih okoliških skritih krajev je bil oblastni komite KPS, pokrajinski odbor OF, pokrajinska tiskarna z mnogimi manjšimi partizanskimi tehnikami, mnoge delavnice, štabi, sedeži in bunkerji in vsi ljudje, od starih in mladih so v tem sodelovali, vedeli za vse skrivnosti, se veselili vsakega uspeha naše borbe in odpora in skupno z partizanskimi in zalednimi borci in organizatorji tvegali vse nevarnosti, kljubovali vsem sovražnim represaljam.

Zato ni bil kraj prvega zbor naključno izbran. V železnih pa so se odrezali tudi

z dobro organizacijo. Več kot 3000 udeležencev iz vse Gorenjske — od bohinjskega kota do Kamnika in Domžal je imelo svoj prostor za vozila, za osebno razvedrilo, za okrepčilo in za prijetno popoldansko počutje.

PRED PLAVZEM

Proslavljanje se je začelo že v soboto zvečer. Slovesno so odprli novo telovadnico ob tamkajšnji osnovni šoli, ki je prvi objekt, zgrajen s sredstvi občanov po lanskem referendumu. Prav tako so odprli lepo urejen muzej, v katerem so v miniaturni zelo uspešno prikazali nekdanje življenje tamkajšnjega železarstva, čipkarstva in sodarstva ter današnji razvoj tega kraja. Pesmi, kresovi in veselo razpoloženje je prevzevalo vzdolž Sore po vseh Železnikih.

Osrednja proslava oziroma srečanje gorenjskih aktivistov pa je bila v nedeljo popoldne pred zgodovinskim plavžem. Na prireditvenem prostoru so se zbrali aktivisti, kurirji, skojevci, obveščevalci, terenci in drugi, ki so morda že pred vojno, za časa vojne in mnogi še danes z najrazličnejšimi oblikami družbenega in politično organizacijskega delovanja prispevajo skupni stvari. Med gosti je bil tudi predsednik skupščine SR Slovenije Sergej Kraigher, članica sveta federacije Lidija Sentjurčeva, Franc Leskošek-Luka, podpredsednik IS Slovenije Vinko Hafner, Boris Zihel in drugi ter predstavniki družbenopolitičnega in samoupravnega

delovanja vseh gorenjskih občin.

V kulturnem delu programa je sodeloval moški pevski zbor iz Železnikov in tamkajšnje DPD Svoboda, učenci osnovne šole, godba in dijaki iz Skofje Loke. Pesmi, zlasti pa nekatere izbrane recitacije, so šle k srcu.

Tako kot imajo že nekatere udarne partizanske enote srečanje, bodo odslej tudi aktivisti imeli svoje srečanje vsako leto. Prihodnje je že prevzela Radovljica in bo v Bohinju.

(Nadalj. na 12. str.)

Tito na Brdu pri Kranju

Po krajšem obisku v hotelu Lucija v Soči pri Portorožu je v soboto prišel na Brdo pri Kranju predsednik Tito s soprogom Jovanko. Na Brdu so ga pozdravili predstavniki republike in kranjske občine. Med obiskom je nameraval tudi na lov na kozoroga, vendar se kasneje za lov ni odločil. V ponedeljek popoldne pa je predsednik Tito odpotoval v Zagreb. A. Z.

S TT-jevimi izžrebankami na Triglav

Sto žensk, firbci in pečeni vol

»Slon podarja vola.« Vabljev članek, ki se je minuli četrtek pojavil v Tedenski tribuni, je bil preveč nenavaden, da bi ostal nezapažen. Vsi po vrsti smo ga preleteli in kolegi iz uredništva so mi začeli zavidati.

»Najprej sto babnic, potem Triglav, nazadnje pa še pečeni vol. Revček, saj ne boš zmogel!« sta me, pol za šalo, pol zares, zbadala Vili in Jože. Ampak nisem se pustil zvesti, atentat na mojo dobro voljo je klavarno propadel. Propadel je zaradi pisma, s katerim so organizatorji tradicionalnega pohoda »Sto žensk na Triglav« sporočili redakciji Glasa, da jo vabijo k sodelovanju in da naj urednik pošlje novinarja, ki bo spremljal ekspedicijo. Verjetno ste že uganili, kdo je bil izbran; moja malenkost, kajpak. »Pojdi in napiši reportažo,« se je glasilo povle. In šel sem. Če vas zanima, kje in kako smo hodili, če imate radi štorije, kjer nastopa veliko predstavnic nežnega spola, berite dalje. Upam si trditi, da ne boste razočarani.

Sedimo v avli hotela Jelovica na Bledu. Petek zvečer je. Za nizko mizico sredi prostora obloženega z marmor-

jem in preprogami, uraduje Janez, začasni receptor, sicer pa novinar TT-ja. Polne roke dela ima, kajti ženske, ki ne prestando prihajajo — avlo so organizatorji pohoda na Triglav spremenili v zbornico

(Nadalj. na 12. str.)

za vsakogar
nekaj
v trgovinah

ŽVILA

ŽK

KRANJ

S prvega zbor aktivistov Gorenjske v Železnikih. — Foto: K. Makuc

mešanica kav
EKSTRA

VSAKOMUR PRIJA
KAVA ŠPECERIJA

Zadnja skupina izseljencev odletela

BRNIK, 9. september — Danes, nekaj čez drugo uro je z brniškega letališča odletela v kanadsko mesto Toronto zadnja letošnja skupina 183-tih jugoslovanskih izseljencev iz različnih krajev države. Odpeljali so se z Boeingom 707 C, ki je last kanadske letalske družbe Wardair Canada LTD. Letalo je v ta namen prazno priletelo iz Amsterdama. Ker je to verjetno letos eden zadnjih pristankov in vzletov Boeinga 707, si oglejmo nekaj njegovih najvažnejših podatkov.

Visok je 12 metrov, težak 141.600 kilogramov, v svoje rezervuarje sprejme 89.137 litrov goriva, doseže približno 1000 kilometrov na uro in sprejme skoraj 200 potnikov. J. K.

Industrija gumijskih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj je za upokojene člane kolektiva pripravila dvodnevni brezplačni izlet v Crikvenico. Na izlet so odpotovali v ponedeljek popoldne. — Foto: F. Perdan

Praznik KS Visoko

Krajevna skupnost Visoko v kranjski občini z naselji Hotemaže, Luže, Milje, Olševke in Visoko vsako leto 16. septembra praznuje krajevni praznik. Zvečer tega dne pred 28. leti je bil namreč v nekdanjem Zormanovem mlinu na Visokem partijski sestanek za levi breg Kokre, ki ga je vodil Valentin Kokalj — po njem se imenuje kulturno umetniško društvo na Visokem — in je kasneje umrl v nemškem taborišču.

Tudi letos so krajevna skupnost in krajevne družbenopolitične organizacije pripravile bogat program različnih prireditev. Te se bo-

do začele že v nedeljo, 14. septembra, ko bo ob 9. uri v zadrudnem domu slavnostna seja, popoldne pa bo v dvorani doma svečana akademija z naslovom Naša pesem naš ponos, hkrati pa bodo odprli slikarsko razstavo samouka Borisa Lavriča.

Različne prireditve bodo potem na programu ves teden: literarni večer, kino predstava, šahovski turnir, namiznotehniški turnir, gasilske vaje in v nedeljo, 21. septembra, ob 15. uri povorka občanov in članov družbenopolitičnih organizacij. V okviru različnih prireditev pa

bodo v soboto, 20. septembra, ob 17. uri odprli v zadrudnem domu tudi novo telovadnico.

Srečanje internirank iz Aichacha v Kamniku

V dvorani kina Dom v Kamniku se je v nedeljo srečalo 90 izmed 146 internirank iz ženske kaznilnice Aichach na Bavarskem. Pred 25 leti, oziroma točneje 15. avgusta in 29. septembra 1944 so namreč iz kaznilnice v Begunjah na Gorenjskem pripeljali v dveh transportih 146 slovenskih zapornic v omenjeno nacistično kaznilnico, oddaljeno okoli 40 kilometrov od Dachaua. Preživele zapornice je pozdravila predsednica komisije za interniranje pri občinskem odboru ZB Kamnik Mica Breje, pobudo za to srečanje pa je pohvalil tudi predsednik kamniške občinske skupščine Vinko Gobec. V kulturnem delu srečanja nekaterih zapornic — s finančnimi sredstvi sta ga omogočila tudi občinski sindikalni svet in občinski odbor ZB iz Kranja — so delovali kamniški oktet, Sava Severjeva in Rajko Koritnik.

Priprave na sejo centralnega komiteja ZKS

Sekretariat centralnega komiteja ZKS je na seji 2. septembra sklenil, da komunisti naše republike začno razpravljati o političnem položaju v Sloveniji, obenem pa so se dogovorili za potek priprav na sejo centralnega komiteja zveze komunistov Slovenije.

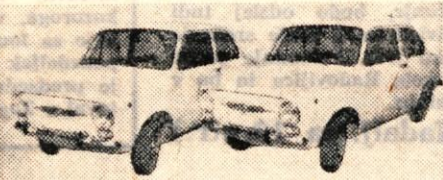
Osnova za razpravo na seji centralnega komiteja bo gradivo 16. zasedanja izvršnega biroja predsedstva ZKJ — s katerim so komunisti v veliki večini že seznanjeni — materiall s seje sekretariata CK ZKS, poročilo predsednika predsedstva ZKS Franca Popita o delu ZKS po

16. seji izvršnega biroja in razprava Edvarda Kardelja na seji izvršnega biroja 30. avgusta na Brionih.

Centralni komite bo na svojem zasedanju sprejel resolucijo o aktualnih idejnopolitičnih vprašanjih, ki bo plod javne razprave o političnem položaju v Sloveniji. Smisel omenjene razprave ni zgolj premljevanje dokumentov in razprav na seji izvršnega biroja in sekretariata centralnega komiteja ZKS, temveč odkrita obdelava tistih vprašanj, s katerimi se komunisti srečujejo v svoji okolici pri družbenem in političnem delu. J. K.

G
O
R
E
N
J
S
K
A

ŽELITE ZASTONJ

OSEBNA AVTOMOBILA FIAT 850

ali eno od 200 nagrad?

POTEM VARČUJTE PRI

GORENJSKI KREDITNI BANKI

ki razpisuje stalna nagradna žrebanja lastnikov:

- VEZANIH HRANILNIH VLOG
- DEVIZNIH RACUNOV
- IN VARČEVALCEV (ZA STANOVANJE)

POGOJ: vloga 1000 din vezana na odpovedni rok dveh let

ali vloga 2000 din vezana na odpovedni rok enega leta, oziroma varčevanje od dveh let dalje za stanovanjske varčevalce.

Prvo žrebanje je bilo 13. avgusta 1969 v Trzinu.

Drugo žrebanje bo 11. februarja 1970 v Kranju.

BLD — JESENICE — KRANJ — TRZIC — RADOVLJICA — SK. LOKA

KREDITNA BANKA

Kulturne vesti

KRANJ — Danes, 10. septembra zvečer bodo v stebriščni dvorani Mestne hiše v Kranju odprli razstavo del slikarja Jožeta Tisnikarja iz Slovenj Gradca. Po ogledu razstave, ob 19. uri, je na sporedu pogovorni večer o Tisnikarjevem delu.

RADOVLJICA — Od 13. do 23. septembra bo v radovljiški graščinski dvorani odprta razstava slikarskih del članov likovne sekcije DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Otvoritev razstave, združena s kratkim kulturnim programom, bo v soboto, 13. septembra ob 20. uri.

(Ne)stabilne cene

Se nekaj dni in končano bo tudi koledarsko poletje. Pred nami so torej jesenski meseci — čas, ki je še posebno neprijeten za družinske proračune. Čeprav je na trgu trenutno na videz vse mirno, pa je v zraku neka mrzlična napetost, kako bo s cenami.

Poglejmo, kaj o cenah in o morebitnih podražitvah piše Tanjug.

1. januarja se bodo še enkrat podražile stanarine za 25 odstotkov. S tem povečanjem, naj bi bila dosežena ekonomska najemnina in kaže, da bodo potem stanarine nekaj časa zamrznjene. Vseeno pa bodo priložne leto nekaferi stanovalci težko vzdržali tolikšno povečanje in edina rešitev bo za marsikoga v zamenjavi stanovanja z manjšo površino.

Drugo povečanje, o katerem bodo še resne razprave, pa je podražitev električne energije. Proizvajalci in distributerji so predlagali, da bi kilovatna ura v prihodnje veljala 40 starih dinarjev. Za zdaj se sicer še niso odločili, kolikšno povečanje bodo predlagali šezveznemu izvršnemu svetu. Vemo le to, da zvezni izvršni svet zahteva podrobno študijo o položaju te panoge v državi. Zato lahko pričakujemo, da bo odločitev o morebitni podražitvi temeljito proučena in tudi utemeljena.

V prihodnjih mesecih po napovedi Tanjuga lahko pričakujemo tudi podražitev sadja in zelenjave ter sladkorja. Znano pa je tudi že, da se bo za približno 10 odstotkov podražilo pohištvo, čeprav se je letos že za 20 do 25 odstotkov.

Seveda pa seznam proizvodov oziroma blaga, ki naj bi se podražilo s tem še ni končan. Smešno pri vseh predlaganih podražitvah pa je, da nekateri trdijo, kako so cene v zadnjem času stabilne. Pravijo namreč, da vse te podražitve sodijo v skupino predvidenih podražitev in jih zato nima pomena obravnavati v tisti skupini, kjer so cene »stabilne«.

Recimo, da je res tako, vendar poprečen potrošnik ima poprečno samo en (finančni) žep. Ta pa poprečno ni preveč globok.

A. Z.

Julija porast sezonskih zaposlitev

Po podatkih Komunalnega zavoda za zaposlovanje delavcev se je julija število zaposlenih na Gorenjskem povečalo za pol odstotka; in sicer največ v kmetijstvu ter trgovini zaradi sezonskega dela. Se vedno pa je pri zavodu evidentiranih precej prostih delovnih mest oziroma potreb po delavcih. Celo nekatere delovne organizacije, ki so letos že prekoračile predvideno število na novo zaposlenih, še vedno iščejo delavce. Največ prostih delovnih mest pa je v industrijskih delovnih organizaci-

jah. Seveda pa večina teh delovnih organizacij išče delavce s končano poklicno šolo. Manjka pa tudi delavcev s srednjo strokovno, višjo in visoko šolo (konfekcijski tehniki, strojni tehniki in vzgojitelji).

Med tistimi, ki iščejo zaposlitev, pa je največ takšnih, ki so letos končali srednjo šolo. Tako so imeli konec julija pri zavodu prijavljenih 809 kandidatov. In čeprav je v sestavu brezposelnosti število žensk, ki iščejo zaposlitev, nekoliko padlo, še vedno prevladujejo ženske. Zgovoren pa je tudi podatek, da je takšnih, ki iščejo prvo zaposlitev, kar 274.

Podatki pa tudi kažejo, da se je v poletnih mesecih sezonsko zaposlilo precej mladih ljudi. Vendar pa je treba poudariti, da se je močno zmanjšalo število zaposlitev v tujino (julija se jih je v tujini zaposlilo le devet).

Nazadnje pa poglejmo še podatke, ki kažejo, kakšen je bil julija odstotek tistih, ki so iskali zaposlitev v posameznih občinah v primerjavi z redno zaposlenimi: Kranj 1,2 odstotka, Jesenice 2,2, Radovljica 1,1, Skofja Loka 1 in Tržič 1,2 odstotka.

A. Z.

OD za zaposlene pri zasebnih delodajalcih

Zakon o delovnih razmerjih delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih določa, da osebni dohodek le-teh ne sme biti nižji od dohodkov, ki jih za enako ali podobno delo poprečno prejema delavci v delovnih skupnostih. Zato osebne dohodke za te delavce ugotavlja pristojni občinski upravni organ. Za dela in poklice, ki jih v družbenem sektorju na območju občine ni, pa osebne dohodke z odlokom določa občinska skupščina.

Tako sta oba zbor radovljiške občinske skupščine minuli teden na skupni seji sprejela odlok o najnižjem osebnem dohodku delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih v občini. Odlok sta sprejela, ker so se lani osebni dohodki v radovljiški ob-

čini povečali za okrog 8 odstotkov. S tem odlokom bodo uskladili osebne dohodke zaposlenih pri zasebnih delodajalcih. Hkrati je skupščina v odloku zagotovila, da bo v prihodnje občinski upravni organ ugotavljal, za koliko so se povečali osebni dohodki v občini in hkrati tudi določal, za koliko se morajo povečati osebni dohodki zaposlenih pri zasebnih delodajalcih. S tem se bodo izognili vsakoletnim popravkom tega odloka. Odlok bo začel veljati 1. oktobra, zajema pa 31 poklicev za polkvalificirane, kvalificirane in visokokvalificirane delavce. Razen tega pa so v odloku določeni tudi najnižji osebni dohodki za nekvalificirane delavce iz 12 strok v občini.

A. Z.

Železniška postaja Lesce

Na železniški postaji v Lescah, kjer je pet tirov, je precej potniškega in tovrnega prometa, zlasti ko so po elektrifikaciji gorenjske proge ukiniteli postajo Otoče. Obiskali smo šefa železniške postaje Aleksandra Wilewalda, da bi v pogovoru z njim zvedeli kaj več.

»Julija smo našli približno 13000 potnikov, razen tega pa se od nas dnevno vozi 70 delavcev, ki imajo mesečne vozovnice in ko se prične pouk, okoli 200 šolarjev.

»Kam odhajajo tujci, ki izstopajo v Lescah?« Največ na Bled, nekateri pa ostanejo kar v Lescah, kjer je znan Sobčev bajer. Zelo se zanimajo tudi za Begunje, Drago in Radovljico.

»Koliko vlakov pride na dan?« »Rednih potniških vlakov je 14 parov, tovornih pa

19. V juliju je v obe smeri vozilo 72 vlakov na dan, sedaj v sezoni pa še veliko več, saj kako soboto in nedeljo pripelje kar po 20 izrednih brzovlakov.«

»Kaj pa tovrni promet?« »Dnevno naložimo približno 8 vagonov, raztovorimo pa jih 15. najtežje pošiljke ima Tovarna verig, sledi tovarna športne opreme Elan, ki bo po rekonstrukciji odpremo še povečala, podjetje Zito, ki ima v Lescah moderno pekarno, Murka, nekaj pošilk pa pride tudi za manjša podjetja in za zasebnike.«

»Kakšen je zaslužek prometnika na vaši postaji?« »Vsako delovno mesto je točkovno ocenjeno, vrednost točke pa je odvisna od prometa. Osebni dohodki se gibljejo od 900 do 110 din.«

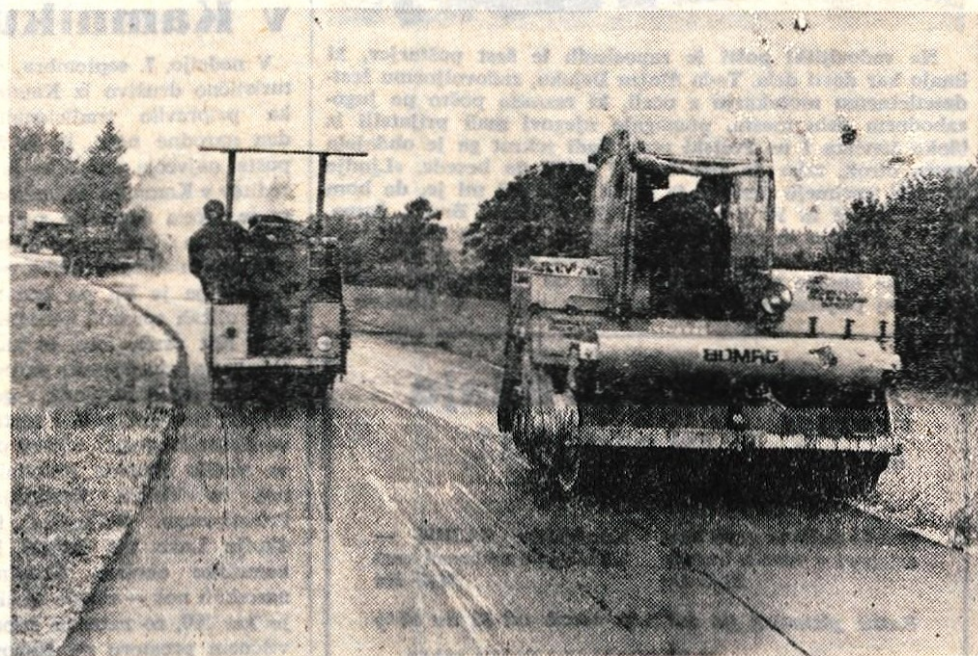
B. Blenkuš

Predstavljamo vam:

TRIO iz Tržiča

TRIO iz Tržiča posluje pod tem imenom od leta 1967, medtem ko je bilo prej trgovsko podjetje RUNO s prodajo usnja na debelo in obratom krojaštva. Danes imajo tri temeljne proizvodne panoge, ki jih nameravajo razvijati tudi v bodočnosti — obrat za izdelavo sestavnih delov obtuve — notranjki, obrat usnjene konfekcije in oddelek za prodajo higiensko-tehnične opreme. V zadnjih štirih letih se je njihova realizacija od 5.500.000 dinarjev povečala na 18 milijonov v letošnjem letu. Povečala se je tudi zaposlenost, in sicer od prvotnih 42 na 120 zaposlenih. V omenjenem obdobju si je kolektiv uspel zgraditi nove poslovne prostore, vzporedno s tem pa so zastarele stroje zamenjali z novimi. Zanimiv je tudi podatek, da so doslej namenili za kredite za gradnjo stanovanj zaposlenih 150.000 dinarjev in da bodo letos praktično rešili vse stanovanjske probleme zaposlenih. Omeniti velja tudi poslovno-tehnično sodelovanje s tovarno obtuve Peko, ki je prispevala tudi del finančnih sredstev za izgradnjo novega obrata za izdelavo notranjnikov.

V. G.

Asfaltni trak na cesti Bobovka—Bela je iz dneva v dan daljši. Odsek od Bobovka do Zgornje Bele je že gotov, jutri ali v petek pa bodo tudi prebivalci Srednje Bele rešeni vsakodnevnega prahu. Delavci Cestnega podjetja iz Kranja so v dobrem tednu asfaltirali 6 kilometrov ceste.

Nova telovadnica v Železnikih

Minulo nedeljo, 7. septembra dopoldne, so v Železnikih, za popoldnem osnovne šole, odprli novo, moderno opremljeno in grajeno telovadnico. Del sredstev zanjo so zbrali domačini s samopriskevkom, del pa jih je prispevala občinska skupščina Skofja Loka. Telovadnica bo služila predvsem za pouk telesne vzgoje učencev tamkajšnje osrednje šole, na voljo pa bo tudi drugim telesno-vzgojnim organizacijam v Selski dolini.

Mladina v Iskri ne miruje

Delo mladinske organizacije v kranjski Iskri je bilo v prvem polletju letos izredno pisano in tudi uspešno: akcije ob volitvah v republiško in občinsko skupščino ter sa-

moupravne organe v podjetju, različni seminarji, sodelovanje z drugimi aktivni na športnem področju in kulturnem področju, razprave o pravilniku o pripravnikih, na

katerih so zahtevali, da se sprejeti pravilnik spoštuje, zvezna mladinska delovna akcija Sava 69 itd.

Priprav letošnjih volitev so se lotili resno. Dva mladince so predlagali v republiško skupščino, vendar jih občinska volilna konferenca ni izvolila, precej pa v samoupravne organe podjetja, kjer so imeli več uspeha, saj imajo enega člana mladinske organizacije tudi v upravnem odboru.

Za mlade, ki so postali novi člani kolektiva, so organizirali poseben seminar na katerem so jih seznanili s proizvodnim procesom, poslovanjem podjetja, pravicami in dolžnostmi zaposlenih ter delitvijo osebnih dohodkov. Po seminarju so se odpeljali v Novo Gorico, kjer so obiskali njihov obrat avtomobilske elektrike, izlet pa so zaključili z ogledom Brd.

Mladinska organizacija v Iskri ni zaprta sama vase. Stalno iščejo stike z gorenskimi in drugimi mladinskimi aktivni. Z njimi prirejajo kulturna srečanja in športna tekmovanja. Obiskali so Sentjerne na Dolenjskem, kjer imajo svoj obrat, tamkajšnja mladina pa jim je obisk vrnila. Njihovo tovarno so ogledali tudi mladinci iz sovjetskega mesta Vladimirova pri Moskvi, in seveda, mladinci iz pobratenega mesta Oldhama, katerim so pripravili še piknik.

Ponosni so še na nekaj. Trije mladinci so se udeležili zvezne mladinske delovne akcije Sava 69 pri Zagrebu. Bili so med najboljšimi na gradbišču. J. Košnjek

Uspel dan narodne noše v Kamniku

V nedeljo, 7. septembra, je turistično društvo iz Kamnika pripravilo tradicionalni dan narodne noše, ki je že postal največja turistična prireditve v Kamniku. Prireditve se je začela dopoldne s promenaadnim koncertom litostrojke mladinske godbe, popoldne pa je bil po kamniških ulicah sprevod narodnih noš. Kot vsako leto, je tudi tokrat na čelu povorke narodnih noš jezdil konjenik v gorenski narodni noši z zastavo Kamnika v roki, njemu pa so sledile skupine narodnih noš iz Vinice, Črnomlja, Primskovega, Sodražice in Škofje Loke ter seveda iz kamniške okolice. Skupine narodnih noš — zbralo se jih je kar 500, so nato na zabaviščnem prostoru na Bakovniku pripravile pester program domače glasbe in folklornih plesov. V. G.

Na Golici je nujno potreben nov planinski dom

Prvi planinski dom v Karavankah je bil zgrajen septembra leta 1904 na vrhu Golice. Kadilnikovo kočjo, kot se je planinska postojanka imenovala, so zgradili jeseniški planinci. Koča je stala na višini 1836 metrov. Dolga leta je Kadilnikova kočja gostoljubno sprejemala obiskovalce gora, polnih 39 let, vse do 13. julija 1943.

Kasneje se je število planinskih domov v Karavankah naglo večalo. Že leta 1907 je planinsko društvo Radovljica zgradilo Vilfanovo kočjo na Begunjsčici in pozneje Roblekov dom, kranjski planinci pa so leta 1910 zgradili Prešernovo kočjo na Stolu. Načrte o gradnji novih planinskih domov je prehitela voj-

na, misel na gradnjo pa je seveda ostala.

Prvi obnovljeni planinski objekt v Karavankah je nov Prešernov planinski dom na Stolu, ki je bil izročen name-nu 21. avgusta 1966. leta.

Jeseniško planinsko društvo pa se je obvezalo lani ob svoji 65-letnici, da bodo na željo obiskovalcev Karavank obnovili oziroma zgradili novo planinsko kočjo na Golici. Prav bi bilo, če bi od obljub prešli k dejanjem. Lepo bi bilo, če bi prav na obletnico otvoritve Kadilnikove kočje na Stolu pred 65 leti vzdali temeljni kamen za novo kočjo, ki naj prispeva k nadaljnjemu razvoju planinstva in turizma pri nas.

U. Zupančič

Na radovljiški pošti je zaposlenih le šest poštarjev, ki imajo kar dosti dela. Toda Alojzu Dejaku, zadovoljnemu šestdesetletnemu možakarju z očali, ki raznaša pošto po jugozahodnem delu mesta, pomagajo njegovi mali prijatelji iz bloka številka 1 na Poljski poti. Tudi tokrat ga je obdajala gruča otrok, tako da smo komaj prišli do besede. »Ljudje najrajši prejmejo denar,« je dejal. »Kar žal mi je, da bom moral spreči in iti v pokoj.« Bojana, Nada, Breda, Irena, Murka, Damjan in drugi otroci iz bloka št. 1 na Poljski poti ga kličejo kar Slavko. Najbolj pogumna pa nam je povedala: »Radi ga imamo zato, ker ima tudi on nas rad pa zmeraj pove kaj prijetnega in veselega.« B. Blenkuš

Vaš stolpec

Odgovor na članek

»JAZ TEBI — TI MENI«

20. avgusta je bil objavljen v Glasu članek »Jaz tebi — ti meni«, v katerem se avtor A. Z. čudi, da so zdravstveno ogrožene otroke za letovanje v Novigradu izbrali samo zdravniki in da je zdrav-nica napisala napotnici za letovanje dveh otrok svoji kolegici zdravnici, druga zdrav-nica pa je zdravnici, ki je pokazala takšno razumevanje za otroke njene kolegice, napisala napotnici za njene otroke.

O članku je razpravljala strokovni kolegij temeljne službe za varstvo žena in mladine Zdravstvenega doma Jesenice na svoji seji 28. 8. 1969 in ugotovil:

— da je Zavod za klimatsko zdravljenje otrok Kranj poslal dopis s sklepi pod št. 02/1-16/69 o organizaciji zdravstvenih letovanj v letu 1969, o katerih je sklepal njihov svet zavoda na seji 3. 2. 1969. S sklepi tega samoupravnega organa je zaveto stališče, da Novigrad služi prvenstveno za zdravstveno letovanje bolnih otrok z območja Gorenjske in da izbor teh otrok opravi samo zdravstvena služba Gorenjske.

— Tako je služba za varstvo otroka prek celega leta izbrala zdravstveno ogrožene otroke po indikacijah in se pri tem ni ozirala na socialne razmere v katerih živijo ti otroci. Socialno problematiko rešuje predvsem Društvo prijateljev mladine v povezavi z drugimi faktorji

v občini, ter pri tem organizira tudi letovanja za zdrave otroke. Bolehne otroke, ki živijo v slabih socialnih razmerah pa pošilja na zdravljenje v zdravilišča preko socialnega zavarovanja na Debeli rtič.

— Služba za varstvo otroka je vse tako registrirane bolehne otroke pozvala na poseben pregled zaradi zdravstvenega letovanja v Novigradu. Otroke, pri katerih se je ugotovilo, da obstaja medicinska indikacija za okrevanje na morju, se je tudi predlagalo za letovanje v Novigradu.

V zadnjem času pa se dogaja celo to, da starši zaradi spremenjenih pogojev v Novigradu nočejo več tja pošiljati svojih otrok in tako je tudi trenutno prostih kar 6 mest za bolehne otroke občine Jesenice.

V otroškem in šolskem dispanzerju zavoda sta redno zaposleni zdravniki, od katerih je ena na podlagi že povedanega postopka napisala drugi kolegici napotnico za bolehne otroke. Prav tako pa je bila izdana napotnica za otroke zdravnici, ki pa je neposredna in le volontira na otroškem oddelku Splošne bolnice Jesenice.

Na podlagi preverjenih podatkov in obstoječe medicinske dokumentacije z izvidi je ugotovljeno, da je bil postopek predlogov in napotnic otrokom omenjenih zdravnic iz strokovnega stališča pravilen in da so tudi ti otroci upravičeni okrevanja ob morju — v klimatskem zdravilišču Novigrad.

Torej je pisec omenjenega članka A. Z. hote ali nehotе zamenjal zdravstvene in socialne indikacije, kar pa bistveno vpliva na smisel in namen članka in s tem tudi na informiranost širše javosti. Zdravstveni dom Jesenice

Zanimive borbe

na 18. mednarodnem namiznoteniškem turnirju v Kranju

Tradicionalni mednarodni namiznoteniški turnir za pokal Kranja je bil letos nedvomno precej boljši kot lani. Nastopili so vsi najboljši slovenski igralci in igralke, poleg tega pa še odlična ekipa športne čete JLA iz Beograda, Bor iz Trsta, Neuner iz Celovca in Glivice iz Poljske.

V ekipni konkurenci so po pričakovanju med moškimi ekipami osvojili prvo mesto igralci športne čete JLA, ki so vse borbe gladko osvojili s 5:0 v svojo korist. Za ekipo JLA sta igrala tudi državna reprezentanta Korpa in Vecko, ki sta prikazala na turnirju med vsemi daleč najboljšo igro. V finalu je ekipa JLA premagala kranjski Triglav s 5:0. V ženski konkurenci pa je tudi letos osvojila pokal ljubljanskega Olimpija, ki je v finalu odpravila domači Triglav s 3:1.

V posamični moški konkurenci sta se po pričakovanju v finale uvrstila reprezentanta Korpa in Vecko. Po lepi in zanimivi igri je Istvan Korpa šele v petih nizih premagal Vecka s 3:2. Zmagovalec je igral sproščeneje in napadalneje in to mu je prineslo zaslužen zmagi. Zelo dobro se je uvrstil Kranjčan Janez Teran, ki se je prebil do polfinala, kjer je moral položiti orožje pred boljšim Edvardom Veckom. Predtem pa je še odpravil najboljšega poljskega igralca Podwornyja. Med ženskami pa se je najbolj izkazala od slovenskih igralke Jesenicanka Krajljeva, ki se je uvrstila v finale, kjer pa je morala priznati premoč poljske državne reprezentantke Noworyte.

Tudi letos so imeli svoje tekmovanje Veterani. Kranjčan Antolič je premagal v finalu Sabca z 2:0. J. Javornik

Elita Kranj

Razprodaja pletenin!

Zenski pulover garn brez rokavov v različnih barvah 27,45 din
Kombineže SATEN — NYLON po reklamni ceni 21,45 din

Razne pletenine po znižanih cenah od 30 do 50 %

V PRODAJALNI ELITA MAJA,
Prešernova ulica 11, Kranj

Pogovor s turističnimi delavci Rateč

Rateče brez čevljarja, krojača, kovača in kolarja

KADAR SE ČASOPISNI POROČEVALCI VRTIMO OKROG RATEČ, PONAVIDI UBIRAMO DVE SMERI: POZIMI SE VRTIMO OKROG PLANISKIH SKAKALNIC, POLETI PA OKROG DOGODKOV NA MEJNEM PREHODU. V SREDINI PA OSTANE LUKNJA, V KATERI SO DOMACINI, O KATERIH RES MALOKDAJ PISEMOM V ČASOPISIH.

»Če bi bila cesta boljša, ljudje ne bi žalovali za železnico,« pravi Franc Makše, predsednik turističnega društva Rateče. Priznajmo, pravijo Ratečani, če ne bi ukiniteli železnice, bi bilo pri nas več turistov. Zlasti iz naših južnih krajev. Tako pa se gost pripelje z vlakom do Jesenic, pred polnim avtobusom pa mu zaprejo vrata. Gost godrnja, se obrne in odide drugam ali pa se vrne.

V Ratečah je 156 hiš in okrog 700 prebivalcev. Večina domačinov dela na Jesenicah. Nekaj časa smo računali, koliko je v vasi kmetov, ki se preživljajo samo z zemljo, a nismo mogli ugotoviti števila. Vemo pa, da je v vasi okrog 500 glav živine. Nekaj živine je stalno na paši onkraj meje na pašnikih pri Belopeških jezerih, drugo govedo pa pastir goni vsak dan na pašo onkraj meje. Zanimivo je gle-

dati, ko se vračajo krave prek meje. V Ratečah gredo trdo druga za drugo. Tedaj se promet ustavi in avtomobilska kolona počasi sledi kravam. Domačini pravijo, da še nikdar niso slišali, da bi se turisti jezili zaradi krav.

MENJALNICA DENARJA

Menjalnica denarja pri turističnem društvu menja letno za okrog 600 milijonov S din deviznih sredstev. Tončka Petrič in Jože Osvald sta dva redna uslužbenca turističnega društva. Dela je dovolj. V turističnem društvu je 120 članov, glavna pisarna pa je v gostilni Mojmir. V vasi je za turiste na voljo 35 sob s 180 posteljami. V vasi so tri gostilne in počitniški dom Alpe-Adria in vinotoč blizu meje.

Turistično društvo vsako leto vlaga denar za asfaltira-

nje vaških poti. Letos so asfaltirali cesto za Kravnjakom (ime po potoku). Letos eno, drugo leto drugo pot. Pa nihče v vasi ne trdi, da to ni prav. Nihče ne pravi, da bi to moral financirati neko drugi. V Ratečah ne kažejo radi s prstom na drugega. Raje naredijo sami, kar morejo. V vasi ni čevljarja, krojača, kovača in kolarja. Prvi frizerski salon so odprli ta teden.

KOMARJI

»Komarji na ledinah na bazarju so nadloga za turizem,« pravi Franci Makovec, turistični delavec, sicer pa fotograf železarne Jesenice. Pred leti so iskali od odgovorne institucije v Ljubljani navodilo, kako naj uničijo komarje, pa so jim odgovorili, da še ni sredstva, ki bi uničil mrčes.

Kina ni v Ratečah že več let. Naprava za ozkotračni film počiva v zapuščenih dvorani.

Kaj pa zabava?

»Dolgčas je v vasi,« pravi Franci Makovec, ki je še fant

in že ve, da mora na ples v druge kraje. V vasi je zabavni ansambel, ki je že nastopil v hotelu v Gozd-Martuljku. Miran Bačnar (harmonika), Mirko Kopavnik (trobenta), Janez Kavalar (klarinet), Marjan Kolar (bas) in kitarist Anton Rihtar so nada mladih fantov in deklet ter turističnega društva.

ZIMSKO SPORTNI CENTER

»Turistično društvo namerava zgraditi zimsko športni center v malem, ki bi bil blizu bivše železniške postaje,« je dejal Franc Makše. Na enem terenu bi združili smučanje smučarske skoke na 60-metrski skakalnici, sankanje in drsanje. V bližini je namreč naravno jezero, ki pozimi zmrzne in se na njem lahko uredi drsališče. »Gre za to«, pojasnjuje Makše, »da na istem terenu omogočimo različno športno udejstvovanje. Zamišljamo si tako, da bi mož lahko smučal, žena bi sankala, otroci pa drsali ali pa skakali prek smučarske skakalnice. Izbirali bi šport po želji.«

Zemljišče je last osmih vaščanov. Načelno se vsi razen enega strinjajo z našim načrtom. Poleg 60-metrske skakalnice bi zgradili 400 do 500 metrov dolgo vlečnico.

Predračun za izgradnjo tega zimsko-sportnega centra znaša 30 do 35 milijonov S din. Za začetek del je turistično društvo letos namenilo 5 milijonov S din. Lastniki turističnih sob vplačujejo 10 odstotkov od prenočnin v poseben sklad pri turističnem društvu. Ni kaj; Rateče se s trdoživno upornostjo borijo za razcvet turizma. Za razcvet vaškega turizma, ki mu poseben pečat daje gorski svet, planiška skakalnica in dejstvo, da Rateče mejijo z Italijo in Avstrijo. J. Vidic

KMETIJSKO
ŽIVILSKI
KOMBINAT
KRANJ
SKLADIŠČE
(bivši Beksel)

obvešča

potrošnike krmil, da ima stalno na zalogi razna krmila za:

- kokoši nesnice in piščance
- krave molznice in tele
- prašiče
- koruzo v zrnju, šrot, pšenico
- pšenico, tropine itd.

Cene zmerne
Dostava hitra

Miha Klinar Nedokončani pastel

Ne vem več, kako je planila do mene črna novica: »Na Beli so ustrelili talce, vem samo, da je bil tisti septembrski dan sončen in topel, še vedno poleten, a prav nič poletno občuten. Modro nebo nad dolino, nekaj samotnih oblakov, spreminjasta zelenina pobočij, vse je bilo že mesece nekam tuje, težko, popolnoma drugačno kakor v času pred okupacijo.

Tudi tistega septembrskega dne, ko sem odhajal k prijatelju Vikiju na Javornik, je bilo tako. Mislim sem na Ludvika Stražišarja, delavca, ki sem ga osebno dobro poznal in ki je bil ta dan ustreljen med petimi talci. V mislih sem ga gledal takega, kakor sem ga poznal, delavca, ki je zaman trkal na vrata sprejemne pisarne v tovarni in ki se je dolga leta prebijal skozi življenje kot brezposelni ob negotovem in slabo plačanem priložnostnem delu, človeka, ki mi je zadnje leto pred vojno odprl socialno vest in ob katerem sem pravzaprav dobil navdih za svoje prve socialne pesmi, človeka, ki je vedel toliko lepega povedati o naših gorah, človeka, o katerem smo slišali, da so ga Nemci prijeli, ga mučili in potem odpeljali v Begunje, dokler ga tisto septembrsko jutro niso pripeljali skupaj s Francem Podgornikom, Albinom Savlijem, Francem Frelihom in Karlom Kraguljnikom iz begunjske mučilnice na travnik ob koroškobelskem pokopališču in jih ustrelili kot talce. Nikogar od teh nisem osebno poznal. Toda njihova imena so bila že natisnjena na dvojezičnih lepkih, ki sem jih videval med potjo. Dvoje lepakov je bilo, zakaj tistega septembrskega dne so padli talci tudi v Lescah.

»Streljajo. Zares streljajo. Streljajo neoborožene ljudi,« sem razmišljal in se spomnil, kako zelo naiven sem bil še pred nedavnim, ko sem bral prvi lepak o ustrelitvi talcev in ko sem dvomil in celo mislil, da je ta objava samo zastrašitev, ker nisem mogel ali hotel verjeti, da bi se

mogle take grozotne stvari v resnici dogajati. Nisem bil sam tak. Bilo nas je več, ki smo tako mislili, ko smo brali prvi lepak. Toda že naslednje dni je bilo naše naivnosti konec. Nobene človečnosti ni bilo v okupatorju. Ustrelitev štirih talcev v Kamniškem okraju 2. avgusta je bila strahotna resnica. Ustrelitev štirih v Bugunjah 6. avgusta tudi. In potem desetih 9. avgusta, šestih 19. avgusta, deset 22. avgusta, obešenje Milorada Stošiča v Kranju 23. avgusta, ustrelitev petih v Ljubnem 24. avgusta, ustrelitev petih 28. avgusta v Gorjah, 29. avgusta petih v Jaršah in 3. septembra desetih talcev v Domžalah.

»Komaj včeraj deset. Danes zopet deset,« je zvenelo v meni kot mračen refren, ko sem stopal po javorniškem klanecu in nato na vrhu klanca zavil h Gregoračevim. Stopil sem na vrt, nato v hišo, kjer sem našel na Vikijevo mamo. V pogledih sva ujela isto žalost, iste misli, isto skrb, isti srd.

»Kakšni časi! Kakšne strahote doživljamo!«

»Kakšne strahote,« sem skoro šepetaje pritrtil vdihu Vikijeve mame, potem pa sem na vratih dnevne sobe zagledal Vikija, resnobsnega, velikega, z zamišljenimi, vendar nekoliko odsotnimi očmi, kakšne ima človek, ki si ga zmotil pri resnem delu.

»Pridi!« me je povabil v dnevno sobo.

»Si že bil na Beli?« sem ga vprašal.

»Bil,« mi je resnobsno odvrnil, nato pa stopil k oknu, kjer je stalo nizko slikarsko stojalo z začetim pastelnim tihožitjem, ki si ga nisem utegnil ogledati, pa tudi namena nisem imel, saj so bile moje misli pri talcih, dokler Viki ni obrnil lista.

Zdrznil sem se, ko sem zagledal drug pastel: troje postav ob kolih.

»Talci?« sem zašepetal.

»Ja,« je rekel. »Že dopoldan sem bil tam,« je govoril šepetaje.

»Je grozotno?«

»Videl boš. Ljudje prihajajo kakor kropit. Sam boš občutil. Kakor svetniki so. Mirni. Veličastni. Posvečenost žrtev diha iz njih. Resnična posvečenost. Kakor da njihova smrt ni resnična smrt. Kakor da so posvečena setev prihodnosti. Za življenje, tisto daljno pričakovano življenje so umrli. Neko čudno, nerazumljivo moč dajejo

človeku. Vidiš, to sem hotel naslikati. Ni še končano. Samo skiciral sem. Moral sem...«

Tako je šepetal. Oči so mu sijale v ustvarjalnem ognju. Njegov obraz je izžareval posvečenosti žrtev, ki jih je hotel ohraniti za tisto daljno življenje, o katerem je govoril in vanj verjel.

Potem sva šla proti pokopališču. Ljudje so stali tam. Globoka tišina je bila ob mrtvih. Noben šepet je ni zmotil. In res so mrtvi dajali moč živim, čeprav se je ta moč izražala samo v nemem spoštovanju do žrtev in v gnevu, ki je kdaj pa kdaj oplazil skupnico javorniških folksdojčerjev.

»Kakor svetniki,« je zašepetal Viki, ko sva se vračala.

»Kakor mučeniki,« sem šepetaje pritrjeval.

Ko sem prišel domov, sem napisal pesem in pri tem misli na Vikijeve pastel. Nihče ni slutil, da bo čez dobre štiri mesece tudi Viki žrtvoval sebe v Dragi za tisto daljno, v tistih časih z žgočim hrepenenjem pričakovano življenje, priborjeno in plačano s tolikimi, tolikimi živami tako dragocenih ljudi, kakršen je bil Viki.

Lepak smrti

21. 1. 1942 ob smrti prijatelja
Viktorja Gregorača, ki so ga Nemci
na ta dan ustrelili v Dragi

*Umrlo sonce je. Z njim zarja zlata
razblinja se in dogoreva v mraku.
Večer je skrtil imena lepaku
in žalosti srce odpira vrata.*

*Na steni sije tvoja zadnja slika
— Ob Savi vrbe —, ali tvoje roke
ne morejo več iz prsti globoke:
pod krogli omahnili si brez krika.*

*Zakričal si v bolesti: Ni resnica!
Saj cvetje v maju nikdar ne ovenc
in na pomlad pozabi drobna ptica,
pojoča soncu pesem, dni ledene.*

*A človek mlad bolj kakor ptica beden
je v času, ki od smrti je obseden.*

OBLEGANJE LENINGRADA

5. nadaljevanje

Naj že bo temu kakor hoče, Vorošilov je bil še isti dan »zaradi pasivnosti pred sovražnikom« odstavljen kot poveljnik in Stalin je poveljnik obrambo mesta generalu Žukovu, najtršemu in najodličnejšemu bojevniku v rdeči armadi. Vorošilov in Ždanov sta sprejela generala v Smolnem. Pozdrav je bil hladen. Žukov je zahteval karte bojnega polja in poklical Moskvo: »Prezvel sem poveljstvo. Ravnal bom bolj aktivno kot moj prednik,« je dejal.

TAJNI NAČRT

Ta čas ni mogel nihče reči, če se Leningrad še da rešiti. Vsekakor so storili vse, da bi se mesto moglo boriti v cestnih bojih. Pod vodstvom NKVD je 475.000 Leningračanov zgradilo močne utrdbe. To kar so ustvarili, se komaj da razumeti: 770 km zapor proti tankom, 680 km žičnih ovir in 17.000 strelskih gnezd po poslopjih.

Nedavno sestavljeni delavski bataljoni so bili v svojih tovarnah, kjer so tudi spali, noč in dan v pripravljenosti. Za hitro dostavo bojevnikov in municije v ogrožene dele mesta so bili določeni dovodni kanali. Da bi sovražniku otežili orientacijo v mestu, so otroci premazali vse ulične napise.

Kljub vsemu temu pa je bilo dvomljivo, če bo Leningrad vzdržal. Mnogi, med njimi tudi Stalin, so dvomili o tem.

Za skrajno silo je bil izdelan tudi tajni načrt. Eden prvih, ki je zvedel zanj, je bil admiral Tribuz, poveljnik vzhodnomorskega brodogoja. Ko se je bil 13. septembra vrnil iz Leningrada, kamor ga je bil poklical Žukov, nazaj v Kronstadt, je dal poklicati tri adjutante, ki jim je posebno zaupal in jim temnega obraza razložil načrt, kaj se pripravlja: Leningrad je treba braniti do skrajnosti. Če pa bi Nemci vendarle vdrli v mesto, ga je treba razrušiti. Vsi mostovi, tovarne in vsa javna poslopja morajo biti podminirana, da se jih v hipu lahko razstrelji. Sovražnik naj pogine v razvalinah. Če bo sila, je treba tudi v Kronstadtu vse porušiti. Nobena ladja, noben top, nobeno skladišče ne sme pasti v sovražnikove roke.

Tako se je zgodilo, da so morali branilci v trenutku, ko so posvečali vse svoje dejanje in nehanje rešitvi mesta, dati prednost pripravam za razstrelitev. Jasno je, da je ta vest vzbudila med

Leningraščani strašno sovraštvo do Stalina osebno, ki je nameraval žrtvovati Leningrad v najhujši sili.

Začela se je grozotna igra. Vsem tovarnam in velikim zgradbam so razdali razstrelivo. Polkovnik Byčevski je dobil ukaz pripraviti razstrelitev vseh železniških naprav. Ozemlje vzdolž krožne železniške proge, ki je na jugu oklepala mesto, so naglo izpraznili. Postalo naj bi pušča, last nikogar. Preložili so mogočne tovarne Isorsk, 23 drugih so prenesli severno od Neve, izpraznili so cele mestne četrti in ljudi namestili v druge okraje, prazna poslopja pa podminirali, tako da je bilo treba samo pritisniti na gumb, pa bi zletela v zrak.

Moskva je v noči, ko je vanjo vkorakal Napoleon, pogorela, še hujšo katastrofo bi doživeli Nemci pri vdoru v Leningrad. Hitler ne bi na grajskem trgu mogel gledati zmagovalne parade in v hotelu Astoria bi ne mogel slaviti zmage na banketu kot je spočetka imel v načrtu. Vse, kar sta Peter in Katarina ter njuni nasledniki zgradili, vse, kar so zgradili Leninovi delavci, naj bi zatoniло v somraku bogov dvajsetega stoletja. Hitler ne bi mogel izravnati z zemljo osovražnega rojstnega mesta komunizma — to bi oskrbeli njegovi osnovalci sami.

NAPADATI ALI BITI USTRELJEN

V predmestjih so se nadaljevali srditi obrambni boji. Na fronto so se vozili s tramvajem. »Vsi izstopiti, zadnja postaja — fronta!« je zaklical sprevednik. »Vozili smo se kot v snu po ulicah, ki so bile, ko smo bili še otroci, tako domače, tako naše, po njih smo hiteli v šolo in spet domov,« je zapisala pesnica Olga Berggolz.

Preostalih 300 ladij vzhodnomorskega vojnega brodogoja je na vso moč z morilskim ognjem podpiralo branilce, čeprav se je pri tem potopila ta ali ona ladja, zadeta od granate ali bombe.

Žukov je divjal. Častnikom je grozil z ustrelitvijo in odstavljaj drugega za drugim. Kot obseden je kričal: »Napadati! Napadati! Napadati!«

Poveljnik 8. armade Ščerbakov mu je dejal, da njegove čete nikakor ne morejo več napadati, ker so se borile prek človeških moči in so do kraja izčrpane. Žukov je storil, kar je bilo pričakovati. Odstavil je Ščerbakova in postal 8. armado ponovno v

boj. Pri tem so se morali vsi častniki tja do divizijskih poveljnikov postaviti na čelo svojim četam in jih voditi v boj. In izkazalo se je, da je ta trda ter na videz neusmiljena metoda Žukova imela uspeh — protinapad je za nekaj časa zadržal Nemce. Po Žukovi metodi je bilo vseeno, ali je kaka četa po tedne trajajočem umikanju oslabiljena in skoro brez orožja ter municije, morala je napadati. Pri njem je veljalo: »Ali napadati ali biti ustreljen!« In s svojo železno voljo ter krvjo Leningračanov je zares ustavil Nemce.

Hitler je z vso silo pritiskal na Leeba. Hotel je, naj bi armadna skupina Nord v ogromni obkoljevalni akciji obšla sovjetske linije pri Moskvi, kjer naj bi generalfeldmaršal von Rundstedt istočasno napadel z armadno skupino Mitte (Osrednja). Ker pa je bil Leeb pred Leningradom zadržan, je zaradi zamude postal ta načrt neizvedljiv. 7. septembra so iz Leebove skupine najprej izvzeli 41. tankovski kor, nekaj dni nato pa razne enote, drugo za drugo ter vse dodelili kot okrepitev skupini Mitte, ki je oktobra začela veliko ofenzivo proti Moskvi.

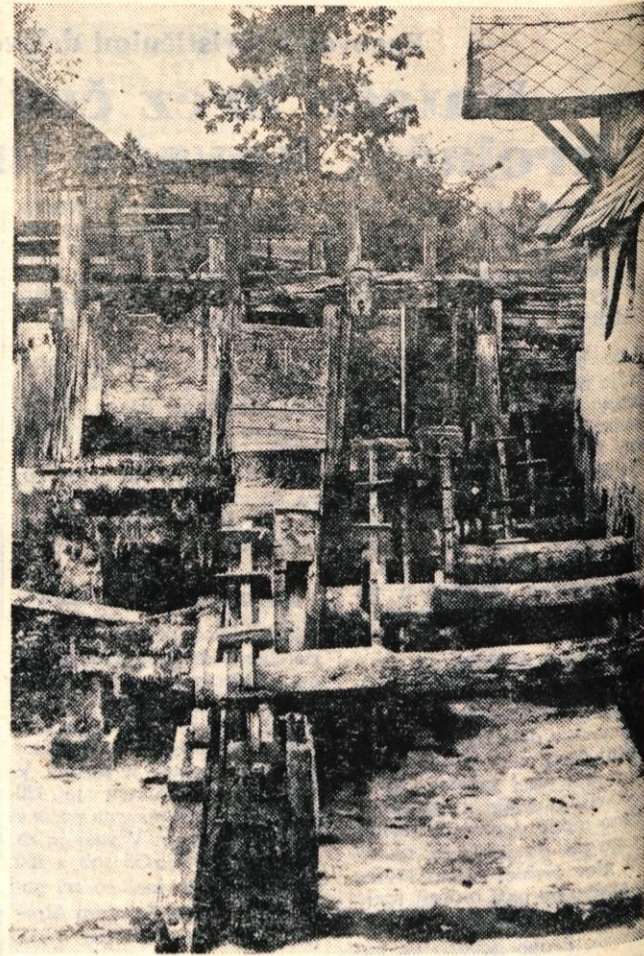
Napad na Leningrad je bil s tem zaključen. V Smolnem so izvedeli, da so se nemške čete vkopale za prezimitev. Polkovnik Byčevski se je oddahnil. Rešen je bil strašne more, da bo moral mesto pognati v zrak.

Kakšne namene je imel Hitler z Leningradom, nam pove tajno povelje od 22. septembra. Sklenil je, pravi sam v tem povelju, da bo mesto zbrisal z zemeljske površine, kajti po porazu sovjetov ni prav nobenega razloga več za njegov nadaljnji obstoj. Okrog mesta je treba skleniti ozek obroč in ga s topovskim ognjem vseh kalibrov ter nepretrganim bombardiranjem čimprej izravnati z zemljo. Vse prošnje za kapitulacijo je treba zavrniti.

MRAZ, TEMA IN LAKOTA

Prvi dnevi stradanja so bili najhujši. Če nisi mogel žledcu ponuditi drugega kot košček kruha, je reagiral s hudimi krči. Počasi so hude bolečine ginile in se umikale topi brezbrzičnosti in splošni telesni slabosti, ki se je strahovito naglo stopnjevala. Kar si včeraj še storil z lahkoto, tega danes nisi zmogel več. Stopnice so postale prestrme, zgornje police previsoke, sekira pretežka. Pri tem pa je duševna zavest ostala nedotaknjena.

Na telesu so se pojavile velike spremembe — mišice na rokah in nogah so vidno ginile, prsi so visele kot prazne vreče. Bilo pa je tudi obratno. Telo je nabreklo, čevljev se ni dalo več obuti, lica so tako nabrekla, da se je bilo bati, da se bodo razpočila, vrat je postal predebel za ovrtnik. Leningraščani so tako deloma ginili, deloma se debelili.

Zapuščeni mlin pri Mlinarju v Tupaličah. Pred leti je ropotal tudi ostali mlini, katerih je ob Kokri od Tupalič do Visokega kar sedem. Med njimi obratuje le eden v Hotemažah. (Jk) — Foto: F. Perdan

Rešitev sobotne križanke

1. SPIRIT, 7. MASERA, 12. ORHIDEJA, 14. OPAL, 15. TI, 16. LETEKS, 18. IDA, 19. ASA, 21. ORK, 27. INGOT, 24. OMELA, 26. CEHOV, 27. AJIRO, 28. SEM, 29. NAO, 31. ONE, 32. GEILER, 35. NS, 36. NINA, 38. STANARJI, 49. IKSAST, 41. KSAVER — 37. navpično ANTON ASKERC.

Vas belih zob

Z nenavadnim vprašanjem so se dlje časa ukvarjali znanstveniki v Svici. V vasi Sembrancher namreč ni nikogar, ki ne bi imel lepih belih zob, ki ne poznajo gnilobe. Zdravniki so se dolgo časa ubadali s tem pojavom, nato pa so analizirali še zrak, vodo in prehrano prebivalcev te vasi. Odkrili so, da ima voda, ki jo vaščani pijejo, toliko fluorja, da odlično varuje zobe pred zobno gnilobo. Prebivalci se tega veselo, manj pa zobozdravniki.

Muzikalno steklo

Znano je, da lahko steklo počí, če razveni določen ton. Na nekem koncertu v dvorani v Milwaukeeju v ZDA pa je postal občutljiv na glasbo-velik kristalni lesteneč. Ko so zveneli zadnji akordi Berliozove Fantastične simfonije, se je bil na dirigenta vsul dež kristalnih delcev. Razpočil se je so kristalni lesteneč prav nad dirigentovo glavo. Medtem ko so poslušalci zadržali dih, je dirigent mirno nadaljeval. Nato se je nepoškodovan obrnil k publikli in samo pripomnil: »Lesteneč je bil po vsej verjetnosti občutljiv na akord v g-duru.«

Nepismenost v »večnem mestu«

Pred kratkim so v Rimu objavili statistične podatke o nepismenosti njegovih prebivalcev. Brati in pisati ne zna 40.000 žensk in 56.000 moških. Pravijo, da so te številke vznemirljive, čeprav je bila menda nepismenost v Rimu pred drugo svetovno vojno neprimerno večja.

Poznate blejski otok?

*»Tje na otok z valovami obdani,
v današnjih dnevih božjo pot Marije;
v dnu zad stoje snežnikov velikani,
polja, ki spred se sprostijo, lepote
ti kaže blejski grad na levi strani,
na desni griček se za gričem skrije.
Dežela kranjska nima lepšga kraja,
ko je z okolšč'no ta, podoba raja.*

Prešeren

Toliko opevani blejski otok je po svoji lepoti dobro znan, zgodovinska podoba tega kraja pa je marsikomu neznana. Osrednja zgradba otoka je prav gotovo cerkev. Najstarejša listina o otoški cerkvi je iz leta 1185. To je darovnica škofa Henrika. Med darovanim sta bili tudi dve kmetiji škofa Hartmanna, ki je bil v letih 1141 do 1164 na škofjskem sedežu v Briksnu. Otoška cerkev je tedaj že stala, mogoče pa je, da so tedaj sezidali prvo cerkveno zgradbo na otoku in je bil to povod za omenjene darove. V skladu s to domnevo je tu-

di poročilo P. Paschinija, da je 11. januarja 1142. leta oglejski patriarh Pellegrino posvetil neko cerkev na Bledu. Predvidevajo, da je bila zgrajena v romanskem slogu.

Leta 1509 je cerkev hudo prizadel potres. Popravili so jo do leta 1532. Sedanjo obliko je dobila po več prezidavah, posebno v letih od 1679 do 1691, ko je glavna dela opravil podjemalec Martin Seničar, doma pri Daneju v Zagoricih. Delal je pod vodstvom kaplana Stobelija.

Glavni oltar nosi letnico 1666. Toda v vizitacijskem poročilu briksenskih komi-

sarjev iz leta 1642 lahko preberemo, da so našli v cerkvi nov oltar. Oskrbel ga je kaplan Mihael Adolf Waidmann leta 1639. Slog današnjega oltarja je mlajši, nekako iz dobe okoli leta 1800, inventarni cerkveni zapisnik iz te dobe pa trdi, da so ga postavili leta 1747.

Znameniti otoški zvonik je leta 1509 uničil potres. Nepoškodovano je ostalo samo zidovje do prvega kamnitega okvira. Razvaline kažejo na gotski slog. Dolgo je stal na teh zidovih lesen zvonik, novega pa so dozidali pred letom 1622. Zopet ga je poškodoval potres, poškodbe pa so popravili šele leta 1680 domažini sami: zidarski mojster Janez Soklič, zidar Matija Svetina, kamnar Jakob Požlep in voznik gradbenega materiala Jurij Zupančič. Danes opazimo, da je zvonik povezan z železnimi vezmi. Možno je, da ga je razrahljal potres, ki je leta 1690 močno poškodoval tudi graščino, lahko pa, da so ga morali okrepiti po požaru na zvoniku okoli leta 1782. Ohranjen je namreč dokument, v katerem Matija Papler z Milne-ge prosi škofa za podporo,

prošnjo pa utemeljuje s tem, da je pomagal reševati goreči veliki zvon. Stolp stoji sam zase in hrani tri zvonove. Ostali so iz dobe pred letom 1750, ko se je tudi za zvonove dobilo boljše blago. Uliti so iz bronu in srebra. Njihova pesem je čarobno odmevala po otoku. Oglašeni so bili v treh glasovih, čarobni zvok pa pripisujejo prav dejstvu, da je stolp na otoku sredi jezera. Od leta 1948 teh zvonov ni več čuti.

Veliki zvon tehta 1395 kg. V premeru ima 140 cm. V zvon so ulite podoba križa, grba briksenskih škofov (pastorale, mitra, meč in jagnje božje z banderom), podoba Marije, Jožefa z Jezusom v naročju in sveti Peter. Zvon je ulil ljubljanski zvonar Jožef Samassa leta 1737. Ob vratu ima napis v latinščini, ki bi pomenil v prevodu naslednje: Hvalo prepevam jaz božjo in sile odganjam sovražne, ko se razlega moj glas — pesem naj čuje mebo. Srednji in mali zvon je ulil v Ljubljani mojster Furlan Gašper Frauchi leta 1719. Frauchi ni imel na razpolago lepih podob in okrasov, zato pa je zvon toliko lepše oglašen. Upodobljena je le Marija s sklenjenima rokama, pod njo pa latinski napis: S Maria virgo et mater

ora pro nobis (Sveta Marija, devica in mati prosi za nas). Zvon ima tudi podobo nadangela Mihaela s tehtnico in mečem, grb briksenskih škofov z napisom, neka svetnica z detetoma in napis: Sanctus deus, sanctus fortis, sanctus immortalis miserere nobis (Sveti Bog, sveti mogočni, sveti neumrjoči, usmili se nas). Mali zvon ima tele podobe: križ, mater božjo in grb briksenskih škofov ter svetnico, ki drži velik križ. Spodaj je mrtvaška glava in posoda ter napis: A fulgure et tempestate libera nos domine (Treska in hudega vremena, reši nas, o gospod.).

V stolpiču nad cerkvijo visi zgodovinsko važen zvon — zvon želja. V premeru ima 66 cm, stranska višina pa znaša 56 cm. Tehta približno 135 kg. Upodobljena ima dva motiva: Kristusa na križu in Marijo z detetom. Napis na klobuku zvona je v gotici, letnica in vsebina tega napisu pa povesta, da je zvon delo Frančiška Patavinskega. Leta 1890 mu je strela odbila spodnji del kembeljna. Od tedaj zvon nima čistega odmeva. Z jezerskim cerkovnikom sva leta 1896 našla v njem tudi 22 cm dolgo, kakor nit tanko razpoko.

(Nadaljevanje)

Razcestja

MIHA KLINAR
(MESTA, CESTE
IN RAZCESTJA)

IV. DEL

33

O tem razmišlja Francelj, pa tudi prav nič fajmoštrski župnik in pisatelj, saj ga je prav revni in pokojniku skoro na las podobni brat spomnil prav na tiste predbožične dni pred trinajstimi leti, ko je prejel prvo Cankarjevo pismo z Dunaja v zvezi z romanom o Martinu Kačurju. Spominja se, da se je Cankar pritoževal nad »celo rajdo recenzentov«, ki bi morali ta življenjepis idealista prebrati in izreči svoj ja, preden bi roman sprejeli v tisk in pisatelju izplačali honorar. Cankar je res roman zelo pozno poslal in se zavedal, da bo branje dolgo trajalo, preden bodo rokopis vsi prebrali, denar pa, vsaj po pismu sodeč, je res krvavo potreboval. Zato je prosil njega, Finžgarja, poleg Levca edinega, na katerega je med recenzenti kaj dal, naj reče svoj ja, četudi romana še ni do kraja prebral in mu z moško besedo zagotavljal, da njegovo delo ni dolgočasno, da je vredno branja in seveda tudi tiska.

— Na Cankarja se lahko zanesemo, na pisatelja takega formata, — si je rekel, ko je prejel prvo Cankarjevo pismo in potem tisto sredo pred božičem odhajal na sejo Slovenske matice. Vprašal je tajnika Laha, kaj je s Cankarjevim rokopisom in Lah mu je rekel, da ga bo lahko takoj dobil in ga po seji odnesel s seboj, da ga bo lahko prebral. To pa bi seveda predolgo trajalo, zato je vprašal Laha, če se mu ne zdi umestno, da bi se že na tej seji odločili za natis, saj kvaliteto dela zagotavlja že Cankarjevo ime, obenem pa bi pisatelju že takoj po seji nakazali zahtevani honorar, da bi ga lahko prejel še pred svetim večerom. A kaj ko so se na prvi seji stvari drugače zasukale. Se preden je utegnil spregovoriti o najnovšem Cankarjevem delu, se je nekdo oglašil in vprašal, ali je Zupančič že poslal svojo spremno besedo k prevodu Shakespearevega Be-

neškega trgovca, za katerega je že prejel celoten honorar, še preden je s spremno besedo in komentarji opremljen prevod izročil. Prav ta Zupančičeva malomarnost je povzročila med odborniki hudo jezo in potem sklep, da se nikomur več ne izplača honorarja vnaprej, če recenzente ne prejmejo celotnega dogovorjenega rokopisa, pa tudi ne prej, dokler rokopisa vsaj trije člani uredniškega odbora ne preberejo.

»Da, bilo je dvajsetega decembra,« se pisatelj Finžgar spomni datuma te seje pred trinajstimi leti, ko bi najraje ponovil Cankarjeve besede iz pisma, naj reče tem ljudem pri Matici, da so tepci in norci in da naj bodo veseli, če sploh dobe Cankarjev rokopis, ki je vreden vsaj toliko, kakor je ves »knjižni odsek s svojo družino vred.« Teh besed ni rekel, saj bi z njimi dregnil v sršenje gnezdo. Samo Cankarjev rokopis je vzel, da bi ga čimprej prebral. Zgodilo pa se je, da so ga prav naslednji dan klicali kar k trem bolnikom v hribe, da jim je nesel sveto poslednjo popotnico, nekaj ur mu je pobral verouk v šoli, pa še večer je šel po gobe zaradi ustanovnega zbora nekega prosvetnega društva. Zato je »Martina Kačurja« v naglici prebral šele v petek, ga takoj odposlal s priporočilom, naj se delo tiska in honorar takoj izplača. Upal je, da ga bo Cankar še lahko dobil pred svetim večerom, toda že dan po božiču je prejel Cankarjevo pismo in grenke očitke, napisane na sam sveti večer: **Ta banda pri Matici mi je s svojo zlobnostjo in počasnostjo pokvarila praznike, obenem pa mi je vzela pol življenja.**

»Pol življenja?« se pisatelj zdrzne in zgrozi ob pogledu na dvainštiridesetletnega mrtvega pisatelja: »Ni pretiraval! Pol življenja, za pol življenja so ga prikrajšale razmere, bedne razmere, v katerih je moral kot poklicni pisatelj živeti... Glej, vsi, ki so morali ustvarjati literaturo v bednih razmerah, so literaturi žrtvovali polovico ali še več svojega življenja. Umirali so mladi in v letih, ko bi moral biti človek na vrhuncu svojih telesnih in duševnih moči. Samo v zgodovino svetovne književnosti je treba pogledati, pa spoznaš to bridko, človeštva nevredno resnico.«

Tako razmišlja pisatelj Finžgar ob krsti Ivana Cankarja.

»Grenak božič si imel,« gleda v nemi in vošč-

ni Cankarjev obraz. Šele po božiču so mu poslali večji del honorarja. »Upam, da že imate honorar in da ste vsaj novo leto dočakali lepše in lepše preživeli kakor praznike,« tako nekako mu je pisal, a se potem še isto leto čutil prizadetega in užaljenega zaradi Cankarjeve »Kraprove kobile«. Misli je, da se ga je Cankar privoščil, ko je v stavku »Studije o gledališču« zapisal: Nastopili so v tragediji različni ljudje: tihotapci, divji lovci, žandarmi, kmetje... Nehvaležnost sem ti očital. Misli sem, da si me zaradi moje ljudske igre, zaradi mojega Divjega lovca, zaradi mojih povesti iz naše preteklosti...« pisatelj Finžgar motri mrtvi Cankarjev obraz, ki pa je videti še sedaj hudomušno nagajiv zaradi enega, ne do kraja zatisnjene očesa.

»Ne hudujte se, častiti gospod župnik,« se pisatelju zdi, da so se zganile Cankarjeve ustnice. »Ne hudujte se! Kaj pa vendar mislite? Z nobeno besedo v Kraprovi kobili se vas nisem mislil dotakniti. Na Divjega lovca še misli nisem in tisto o zgodovinskih povestih je bilo naslovljeno na drug naslov. Če pa ste se čutili prizadetega, se čutite! To je znamenje slabe vesti! Kar pa sem zapisal o zgodovinskih povestih, sem razložil preveč na kratko. O tej stvari bi bilo treba obsirnej govoriti. To mislim: **zgodovinska epoha je nekaj drugega kakor zgodovinski človek. Ne bi opisoval junaka, pač pa bi opisoval čas** — in na sliko tega časa bi legla njegova senca tako mogočno, da bi ga gledalec ali bralec natančneje doživel in spoznal kakor iz portreta samega sebe.

Pa saj to so besede iz nekega Cankarjevega pisma, da, iz Cankarjevega odgovora na njegovo užaljeno pismo pred dvanajstimi leti.

»Res je, doba je važna. Doba je akter. Vanjo je položena človekova usoda. Cankar sam je hotel pisati zgodovinsko tragedijo ali povest. Tako mi je pisal takrat pred dvanajstimi leti: Napisal bom tragedijo iz dobe, ki je že tako obrabljena in posvaljkana kakor liberalni program; in tako vlačugarsko znana, da jo je oskrnil celo Aškerc. Razumem, prav dobro razumem, kaj si misli s tem. Drugače si gledal na zgodovino, kakor smo primorani gledati mi. Zate je zgodovina boj, razredni boj, mi pa se trudimo, da bi našli spravo med obema nasprotjema, čeprav vemo, da te sprave ni...«

Lojze Zupanc **ENAKOPRAVNOST**

Mladost sem pustil na deželi. Kmetje niso vselej takšni, kakor nam jih opisujejo romani. Tudi niso vselej vjuđni po receptih, ki jih vsebuje knjiga o lepem vedenju. Če je kmet jezen, tega prav nič ne skriva, kakor znajo to meščani, ki drug drugega grde, kadar pa se srečajo, si drug drugemu sladko nasmiĥajo. Ne, kmet ni takšen! On daje duška svoji nejevolji in če se jezi, zabeli besede po kmečko.

Kadar sem prišel v mesto po opravkih, so mi prijatelji oćitali, da sem se pokmetil, ker ženskam nisem poljubil rok, ali če sem kakšno besedo po kmečko zarobil. Norćevali so se, da ne znam ni po mestno hoditi, češ da pri hoji previsoko dvignem noge. No, tega jim nisem zametil, kajti noge sem mogoće zares previsoko dvigal, ker sem se tega naućil v vasi, kjer so ceste skalovite, kamnite, vegaste. S podrsavajoćo hojo na vasi ne bi daleć prišel. To je hoja za mestne volkove, brezdelneže, ki podrsavajo po mestnem tlaku. Na vasi bi padel in si razbil nos, če bi hodil kot meščani.

Vendar so me kritike mestnih gizdalinov pogosto razjezile, da sem se besen in nejevoljen vrnil v vas. Če sem ženi potožil, kako me imajo v mestu v pesteh, me je potalažila:

»Oh, Lu, zaradi tega se nikar ne jezi! Poslušaj jih in skušaj jih posnemati. Meščani so fini judje, ah...«

Takšna je moja žena. Doma je iz mesta, zato ni nič ćudnega, če meščane obožuje. Ona je tudi kriva, da sem pustil službo na deželi in da sva se preselila v mesto. Nesrećna je bila na vasi. Tožila je da na vasi za vsakim vogalom smrđi gnoj, da so ljudje na vasi tesla in teleta, kmećki butci tako rekoć. »V mestu pa je kino, gledališće, fini ljudje, promenada, ah...«

In je vzdihnila globoko, da bi lahko dobila kilo...

Preselila sva se torej v mesto in postala sva meščana.

Zdaj se je pričel zame šele pravcati križev pot. Moja žena je postala čez noć meščanka z vsemi vrčinami in slabostmi, ki odlikujejo in paćijo mestne gospe. Ni bilo dovolj, da sem jo kakor pohleven pinć spremljal na promeno, jo vodil v kino in gledališće in na koncerte, ne, lepega dne je dvignila nos in mi pričela pridigati o ženski emancipaciji. Že dolgo sem jo imel na sumu, da se druži s sunljivimi elementi. Vse popoldneve je presedela s prijateljicami v kavarni. Te so jo naućile tudi kaditi cigarete. Ker sem odkritosrćen človek in igram v življenju na odprte karte, sem ji vse to tudi povedal.

Ah, da bi tega nikoli ne storil! Naslednji dan so prišle nadme vse ženske iz mo-

jega in ženinega sorodstva. Obstopile so me kakor levi krotilca v kletki. Tašća, ki me ne trpi, je kakor prestreljena lokomotiva onemoglo sopihala in me karajoće motrila skozi zlati lornjon. Z njo so prišle teta Agata, svaćinja Lola, strina, ujna. Svaćinja Lola je v imenu vseh spregovorila:

»Lu, le kako si drzneš — imenovati nas: elemente? Grdo si nas ućalil. Tvoja dolžnost je, da se takoj opravićiš. Prav dobro veš, da se tvoja žena druži samo z nami...«

Zdaj si je tudi tašća že toliko opomogla, da je zasikala:

»So ein Strassenkind!«
Ej, priznam, da sem se počutil kot gad v precepu. Zvijal sem se na stolu, dokler mi ni padla v glavo rešilna misel!

»Ampak ljube moje,« sem se pričel izgovarjati, »ućeni profesorji so me v šoli ućili, da je zlato element... Ve ste zlate ženske...«

»A tako?«
»Hm, lep izgovor.«
Naslednje pa so le vse olajšano vzdihnila in obrace jim je prekril blažen nasmeh.

Olajšano sem vzdihnil tudi jaz in potihem sem hvalil Boga, da je žena pri raportu sorodnicam pozabila na besedico »sunljiv«, kajti dejal sem ji, da se druži s »sunljivimi elementi...«

Tašća pa je bila nepomirljiva. Mojemu izgovoru ni verjela. Mrzlo me je motrila skozi lornjon in rekla:

»Poboljšati se boš moral, Lu! Zdaj živiš v mestu in opustiti moraš kmećke manire. Zapomni ti pa si moraš enkrat za vselej, da smo ženske enakopravne z moškimi. Si razumeš?«

»Da, zlata tašća,« sem zašklepetal z zobmi.

»Zdi se mi, da si podivjal, odkar ne hodiš več v cerkev,« je nadaljevala. »Jutri je nedelja. Prišla bom pote in šel boš z menoj k maši. Razumeš?«

Molče sem pokimal. Naslednji dan je prišla pome. Bila je prańje oblećena, na glavo pa si je posadila velik klobuk, okrašen z umetnimi cveticami, pisanimi trakovi in peresi.

»No, le brž se obleci v zakmašno obleko!« je zaukazala z moćnim glasom, kakor da bi zatrobila na helikon.

»V cerkev pojdeval.«
»Tako, zlata tašća!« sem pritrđil in se pričel oblaćiti. Potihem sem seveda kuhal jezo, ker me je vrgla iz tople postelje, toda pokazati ji tega nisem upal.

Vso pot do cerkve mi je govorila o ženski enakopravnosti. In ker sem ućaženjen, sem jo poslušal, ćetudi z lažnim zanimanjem. Da bi pridobitve njenega predavanja s pridom uveljavil tudi v praktićnem življenju, sem se pred vhodom v cerkev odkril, kakor velevajo cerkvene

postave, potegnil pa sem tudi tašći z glave njen okrašen klobuk.

»Ježeš, kaj pa počenjaš?« je zatarnala ter pričela brskati po roćni torbici. Iskala je lornjon, da bi me pogledala skozenj, če sem — normalen.

»Če sva enakopravna, naj velja predpis za vse, ne samo za moške. — Nevjuđno je stopati v cerkev s klobukom na glavi.«

Tašća je obupala nad menoj in me prepustila v vzgojo teti Agati.

Ta je splošno poznana kot strasina, nepopustljiva emancipiranka. Ko sva nekega dne stopila v avtobus, je rekla:

»Lu, drobiža nimam. Nera da bi menjala tisoćak. Saj boš plaćal voźni listek tudi zame, ne?«

Molćal sem. Plaćal sem voźni listek zase in si mislil: Če sva enakopravna, boš že sama plaćala voźno zase, ne?

In ker sprevodnik ni imel dovolj drobiža, da bi teti Agati menjal tisoćak, je morala na prvi postaji zapustiti avtobus ter peš nadaljevati pot...

Tako sem se srećno znebil tudi nje.

Zdaj je prišla na vrsto svaćinja Lola, ćastihlepna in samoljubna ženska. Na vse mogoće naćine si je prizadevala, da bi mi ćimprej vcepila v glavo nauk o enakopravnosti. Po prvem srećanju sem ji hotel dokazati, da nisem povsem nedovzetan za mestne manire, zato sem ji poljubil roko, kakor se spodobi za meščana. Bila je ganjena nad tolikšnim napredkom. Ko pa ji je padla torbica na tla, sem jo brž pobral, takoj zatem pa sem ji pomolil roko pod nos.

»Kaj pa je?« je začudeno vprašala.

»Pobral sem ti torbico,« sem se zasmeljal. »Spodobi se, da mi poljubiš roko, ne?«

»Pa zakaj? Kdo je še slišal, da bi ženska...«

»Nić se ne izgovarjaj, Lola!« sem dejal in srepo, nepremićeno zrl v njen bleđi obraz. »Saj sva vendar enakopravna, mar ne?«

Ogorćena me je zapustila in me prepustila ženi v nadaljnje poslovanje.

Moja žena je ubrala drugaćne strune. Ni mi pridigala o enakopravnosti, ampak me je hotela z lepim vzgledom preprićati, da so ženske zares enakopravne. Ko sem se nekega večera vrnil iz krćme natreskan domov, me je ozmerjala:

»Torej tako! Ti piješ ko vol, jaz sem pa doma zapušćena in Źejna.«

Odtlej ne snem popiti kozarca vina, da bi ga ne popila tudi ona in ne pokaditi cigarete, da bi je ne prižgala tudi ona...

Mislim, da se bom morda ćimprej odpovedati cigaretam, kajti naš druźinski proraćun ne prenese tovrstnih izdatkov za oba. — —

Roparski zakladJULIUS
MADER

33

Po vojni so ugibali, kako je bilo mogoće neovirano prenesti iz Nemćije v Švico toliko kapitala, ki je zadostoval za ustanovitev čez 200 velikih podjetij, in 50 000 kg zlata, ki ga je švicarska vlada priznala. Rešitev uganke je v omenjenih zvezah med Himmlerjevo obveščevalno službo in vplivnimi osebam i švicarske vojaške obveščevalne službe. Švicarske oblasti so izročile švicarske osebne dokumente celo ponarejevalskemu ekspertu SD SS-sturmabführerju dr. Höttlu in mu s tem ob vsakem času omogoćile prekoraćiti mejo.

Glede na povojne »uredbe« je treba priznati, da se Hitlerjev državni minister za gospodarstvo Funk in Himmlerjev šef obveščevalne službe Schellenberg nista zmotila, ko sta izbrala ravno Švico za svoje denarno zatočišće. Po sporazumu, ki je bil sklenjen leta 1946 v Washingtonu, je sicer morala Švica likvidirati nemško premoženje, ki se je znašlo v Švici, in izročiti polovico iztržka zahodnim zaveznikom. Zgodilo pa se je drugaće: 26. avgusta 1952 sta švicarska vlada in Zahodna Nemćija sklenili dogovor, po katerem je bomska vlada 2. aprila 1953 izročila švicarski vladi 121,5 milijona švicarskih frankov, ki jih je ta še istega dne nakazala zahodnim zaveznikom kot »obvezo« na podlagi washingtonskega sporazuma iz leta 1946. S tem je ostalo vse premiće in nepremiće premoženje oboroževalnih koncernov, s primešetarjenimi nacistićnimi milijoni vred, nedotaknjeno. Torej je moral znašati del premoženja, ki so ga odkrile švicarske oblasti vsaj 243 milijonov švicarskih frankov. Raćun za ohranitev skritega premoženja monopolov in SS pa so morali plaćati zahodnonemški davkoplaćevalci, kajti izročeni 121,5 milijona je bilo izplaćanih iz državnega proraćuna. S tem, da so ostali depozitarni zakladi, skriti raćuni, skrivne firme in premoženje, ki so ga bili naložili doloćeni »slamnat i moźje«, nedotaknjeni, so nemški monopoli in upravitelji esesovskih zakladov dosegli velike koristi: Prvić so svobodno razpolagali z nacistićnimi milijoni, s katerimi so lahko dalje mešetarili ali pa jih spravili v Nemćijo, drugić pa so pridobili na času, ker so bile z bomskim »dogovorom« legalizirane vse stare moźnosti nacistićnega delovanja v Švici in s tem tudi nadaljne poštalne akcije.

Posledice nekdanjega paktiranja SD z nekaterimi vodilnimi krogi v Švici se ćutijo še danes. To potrjuje na nekoliko grotesken naćin tudi primer: SS-sturmabführerja Fritzja Schwenda, ki ga je iskal Interpol in ki ga je italijansko sodišće obsodilo kot morilca. Ta se je lahko junija 1955 svobodno pojavil pred višjim sodišćem Zürich-Bern v zvezi s skritimi milijoni — in pravdo dobil.

V Španiji je odprl zapornice nacistićnemu kapitalu general Franco. To je storil tako, da je navidez razglasil, da bo porabil nacistićno premoženje v Španiji, ki so ga odkrili zahodni zavezniki, za kritje škode, ki jo je vojna povzročila Španiji. Dejansko pa ni bila Francova Španija nikoli v vojni s Hitlerjevo Nemćijo, pać pa je podpirala Hitlerjeve osvajaľne pohode s tem, da mu je poslala špansko Modro divizijo.

Podobni so bili odnosi med Hitlerjevo Nemćijo in Argentino za vlade generala Perona. Ta je bil že dolgo prej, preden je marca 1944 z oficirskim pućem prišel na oblast, zaupnik Eberharda von Jagwitzja, ki je bil svoj čas kapetan in vođa industrijskega oddelka v cesarskem vrhovnem poveljstvu. Po nalogu vojaške obveščevalne službe je leta 1920 odpotoval kot skromen trgovec v Ameriko. Naselil se je v Buenos Airesu in razvil tam široko dejavnost. Kmalu se je pričel v tesen stik z oficirsko kamarilo, kjer se mu je posrećilo zasnuti generalštabnega oficirja Perona. Ker so bili von Jagwitzovi gospodarji z uspehom njegovega dela oćitno zadovoljni, so ga leta 1942 za njegove »zasluge« povzdignili v majorja. Ko je v Nemćiji prišel na oblast fašizem in ko je Hitler ustanovil svojo prvo vlado, so von Jagwitzja hitro poklicali v Berlin, kjer je dobil visok poloźaj pri nacistićni stranki v oddelku za tujino, ki je imel okrog 550 subverzivnih krajevskih skupin in oporišč v 45 državah.

Ko je prišel Peron kot argentinski vojaški ataše v Berlin, je bil von Jagwitz že podsekretar v državnem ministrstvu za gospodarstvo. Poućen o Peronovih nacistićnih naćrtih, se je von Jagwitz z njim posvetoval in mu dal na pot še znatno vsoto ponarejenih angleških funtov za podkupovanje in nakup oroźja. Ker so bile vse nacistićne celice v tujini vkljućene v subverzivno delo nemške obveščevalne službe, so dobile vse nacistićne skupine v Argentini navodila, naj z vsemi sredstvi podprejo puć, ki ga je pripravil Peron.

Prodajam

Prodajam VOLA, starega 4 do 5 let, vaju vseh del. Hribar, Gorica pri Radovljici 4281

Prodajam motorno SLAMOREZINICO v dobrem stanju za 700 N din, PSEINICO in KROMPIR igor in cvetnik. Kupim dva PRAŠICA od 40—60 kg. težka. Suhadole 21, Komenda 4282

Prodajam mlado KRAVO, do bro mlekarico. Kuntarič Rudi, Križe 74 4283

Prodajam težko KRAVO križanko, ki bo čez teden dni drugi teletila. Naslov v oglasnem oddelku 4284

Prodajam KRAVO, ki bo v kratkem teletila. Rupa 6, Kranj 4285

Poceni prodajam FOTOAPARAT - zenit 3 M. Petrič Janez, Gosposvetska 19, Kranj ali telefon št. 21-257 4286

Prodajam SALONITKE 1,25. Rozman Jurij, Dragočajna 16, Smednik 4287

Prodajam mizarški SKOBELJNI STROJ-kombinirko. Naslov v oglasnem oddelku 4288

Prodajam 10 PANJEV čebeljih družin Znidaršičev. Poženek 3, Cerklje 4289

Motorna vozila

Prodajam FIAT 750, dobro ohranjen z vgrajenim novim motorjem. Likožar, Visoko 45, Kranj 4251

Prodajam NSU maks-pretis, letnik 1965. Zeje 4, Duplje 4252

Prodajam FIAT 750, Koselj Gabriel. Sp. Lipnica 21, Kamna Gorica 4250

Prodajam nov FIAT 750 in novo italijansko PEČ na olje. Cemažar Jože, Skokova 14, Kranj-Stražišče 4290

Poceni prodajam FIAT 600 in dva MOPEDA-dvosedežna. Tupaliče 12, Golnik 4291

Prodajam SKODO 1000-MB, letnik 1968 s 11.000 km, odlično ohranjeno. Cena ugodna. Vujič, Nazorjeva 10, Kranj 4292

Ugodno prodajam FIAT 600. Sp. Duplje 4 4293

OBISCITE GOSTILNO ZG. DUPLJE**pri KLEMENČKU**

kjer vam bomo postregli s postrvmi in specialitetami na žaru. Lep pozdrav in nasvidenje v Zg. Dupljah.

Gostilna pri KLEMENČKU

Zaposlitve

Sprejemem VAJENCA za KLJUČAVNICARSKO STROKO. Anton Jalen, Huje 3, Kranj 4294

Sprejemem takoj VAJENKO za frizersko obrt. Pirc Franc, Cankarjeva 8, Kranj 4295

Sprejemem dva OTROKA v vso oskrbo, starost od 4 let dalje, lahko tudi dijak. Telefon 21-914, Kranj 4295

Komisija za delovne odnose pri podjetju**MARMOR HOTAVLJE****RAZPISUJE**

pristo delovno mesto

PRIUCENE**KUHARICE**

za pripravo tople dopoldanske malice.

Interesentke naj se zglasijo na upravi podjetja Marmor Hotavlje.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Stanovanja

GIMNAZIJCA sprejemem brezplačno na stanovanje, v središču mesta Kranja. Naslov v oglasnem oddelku 4297

Iščem neopremljeno ali opremljeno SOBO v Kranju za dobo enega leta. Plačam naprej. Ponudbe poslati pod »gotovina« 4298

ZAPOSILIMO TAKOJ**2 KVALIFICIRANA STAVBENA KLJUČAVNICARJA**

z znanjem elektro in avto-genega varjenja. Stanovanja ni na razpolago. OD po tarifnem pravilniku.

Nastop službe takoj!

KLJUČAVNICARSTVO Radovljica

Ostalo

Oddam dobro vpeljano AVTOMEHANIČNO DELAVNICO. Oglasite se po telefonu št. 21-914 4299

Rekorden obisk v Zaki

Kamp v Zaki na Bledu upravlja Zavod za razvoj turizma Bled. Upravnik kampa Stanko Zupan pa je povedal še marsikaj zanimivega.

Največ gostov je bilo v juliju in avgustu. Računajo, da bo letos približno za 25 odstotkov večji obisk kot lani.

Rekorden dnevni obisk so dosegli v juliju, ko je bilo v kampu 1200 ljudi. Največ je tu Holandcev in Nemcev, domačih pa je le kakih 220 na dan. Deževno vreme v drugi polovici avgusta je mnogo ljudi pregnalo. V kampu je še kakih sto gostov. Če bo september lep, računajo na nove goste.

Pritožb še ni bilo. Kamp ima urejene sanitarije, otroško igrišče, pred vhodom je bife in trgovina. Zaradi vedno večjega obiska pa bodo sanitarije še povečali, uredili bodo pralnico in kanalizacijo postavili tople tuše in asfaltirali dva dela ceste.

B. Blenkuš

Najdena kolesa

1. moško kolo	št. 203719	modro	Rog-šport
2. moško kolo	št. 930166	črno	Rog-rekord
3. žensko kolo	št. 864378	sivo-zeleno	neznana
4. moško kolo	št. 515920	rdeče	Rog-šport
5. žensko kolo	št. 79723	sivo-modro	Rog-šport
6. žensko kolo	št. 0731	modro	neznano
7. žensko kolo	št. 56-H-2468	svetlo modro	Cottur
8. žensko kolo	št. 280432	črno	Rog-touring
9. žensko kolo	št. 94658	zeleno	Rog-šport
10. moško kolo	št. 287946	zeleno	Rog-šport
11. moško kolo	št. 630203	belo	Rog-šport
12. žensko kolo	št. 73187	črno	Rog
13. žensko kolo	št. 636985	zeleno	Rog-šport
14. žensko kolo	št. 350896	zeleno	Rog-touring
15. moško kolo	št. 216656	zeleno	Rog-šport
16. moško kolo	št. 156182	črno	neznano
17. žensko kolo	št. 1186324	črno	neznano
18. moško kolo	št. 370418	rdeče	Rog-šport
19. žensko kolo	št. 65314	zeleno	Rog-šport
20. žensko kolo	št. 15100-1151	sivo-rjav	Violetta
21. žensko kolo	št. neznana	sivo	neznana
22. žensko kolo	št. 296	črno	Diamant
23. žensko kolo	št. 539924	črno	Rog
24. moško kolo	št. 677304	črno	Rog-touring
25. moško kolo	št. 82979	črno	Rog-šport
26. žensko kolo	št. 4081747	modro	Diamant
27. žensko kolo	št. 658653	sivo	Rog
28. moško kolo	št. 248801	zeleno	Rog-šport
29. moško kolo	št. 80552	črno	Rog-touring
30. moško kolo	št. 402047	sivo	Rog-šport
31. otroško kolo	št. 362885	modro	Pony-special

Navedena kolesa so bila najdena na območju postaje milice Kranj in jih lahko lastniki dvignejo na oddelku za splošno-upravne zadeve pri SO Kranj do petka, 12. septembra 1969 do 12. ure.

Komandir:

Vladimir KAVČIČ

Prodajamo**SOBO**

v Kranju, Gasilska ulica 6
Velikost sobe je 14 m²

Izključna cena je 4.000,— din
Prodaja bo v soboto 13. 9. 1969 ob 8. uri na kraju samem.

NOVOPOROČENCI!

Zakaj skrbi,
zakaj težave?
Kosilo za to priložnost

v GRADU HRIB

— Preddvor

le malo stane.

Izdaja in tiska ČP »Gorenjski tisk« Kranj, Korška cesta 8. — Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Trg revolucije 1 (stavba občinske skupščine) — Tek. račun pri SDK v Kranju 515-1-135. — Telefoni: redakcija 21-835 21-860; uprava lista, malcoglasna in naročniška služba 22-152 — Naročnišna: letna 32, polletna 16 din, cena za eno številko 50 para. Mali oglasi: beseda 1 din, naročniki imajo 10% popusta. Neplačanih oglasov ne objavljamo.

KINO

Kranj CENTER

10. septembra premiera amer.-angl. barv. filma ZA LJUBEZEN IN SVOBODO ob 16. in 20. uri, franc. barv. film SEHEREZADA ob 18. uri po TODD-AO sistemu SUPER PANORAMA

11. septembra amer.-angl. barv. film ZA LJUBEZEN IN SVOBODO ob 16., 18. in 20. uri

12. septembra amer. barv. film BOBNI VZDOLŽ MOHAWKA ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORŽIČ

10. septembra italij. barv. CS film STREL Z NEBOTIČNIKA ob 16., 18. in 20. uri

11. septembra italij. barv. CS film STREL Z NEBOTIČNIKA ob 16., 18. in 20. uri

12. septembra amer.-angl. barv. film ZA LJUBEZEN IN SVOBODO ob 16. in 20. uri, italij. barv. CS film STREL Z NEBOTIČNIKA ob 18. uri

Tržič

10. septembra italij. barv. film REVOLVERAS CLAY ob 18. in 20. uri

11. septembra italij. barv. film REVOLVERAS CLAY ob 18. in 20. uri

12. septembra amer. barv. CS film LORD JIM ob 17.30 in 20. uri

Kamnik DOM

10. septembra amer. barv. film BOBNI VZDOLŽ MOHAWKA ob 18. in 20. uri

11. septembra amer. barv. CS film ZGODBA O JESSE JAMESU ob 18. in 20. uri

12. septembra amer. barv. CS film ZGODBA O JESSE

JAMESU ob 18. in 20. uri

Kamnik DUPLICA

10. septembra amer. barv. film IZPOVEDUJEM SE ob 19. uri

11. septembra amer. barv. film IZPOVEDUJEM SE ob 20. uri

Radovljica

10. septembra franc. film OBREKOVANJE ob 18. uri, zap. nemški barv. film BOBNI TABUA ob 20. uri

11. septembra angl. barv. film TEATER SMRTI ob 20. uri

Skofja Loka SORA

10. septembra amer. barv. film MADAME X ob 18. in 20. uri

11. septembra amer. barv. CS film PREPLAH V FIRECREEKKU ob 20. uri

12. septembra amer. barv. CS film PREPLAH V FIRECREEKKU ob 18. in 20. uri

Jesenice RADIO

10. septembra amer. barv. film NOČ GENERALOV

11. septembra amer. barv. CS film DESET ZAPOVEDI, I. DEL

12. septembra jugoslovanški film MEMENTO

Jesenice PLAVŽ

10. septembra amer. barv. CS film DESET ZAPOVEDI, I. DEL

11.—12. septembra amer. film NOČ IGUANE

Zirovnica

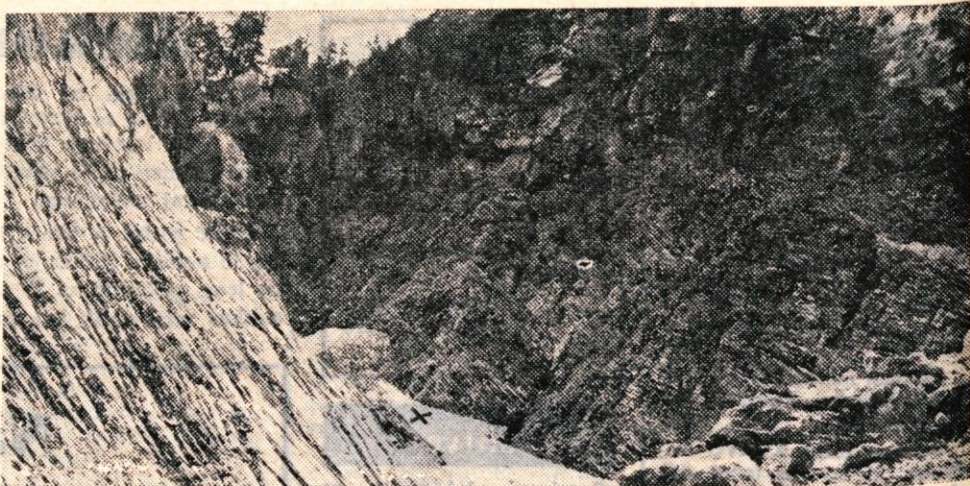
10. septembra franc. barv. film VELIKI MEAULNES

Dovje-Mojstrana

11. septembra franc. barv. film VELIKI MEAULNES

Kranjska gora

11. septembra amer. barv. film NOČ GENERALOV

Na zgornjem delu ledenika, na mestu označenem s križem, so našli gorski reševalci večino predmetov in človeških kosti. Predmeti in kosti pa so bili raztreseni v globini kakih tridesetih centimetrov in več po vsem kakih 500 do 600 metrov dolgem ledeniku.

Našli so dvoje okostij v triglavskem pogorju

Ali je izginotje zakoncev Stix razrešeno?

Na predlog gorske reševalne službe Slovenije so se v nedeljo, 7. septembra zbrali v Aljaževem domu v Vratih slovenski in avstrijski gorski reševalci. Še enkrat so hoteli preiskati prostrano triglavsko pogorje, ki je hranilo skrivnost izginotja dveh avstrijskih državljanih. Že lani je izginotje zakonskega para Stix z Dunaja polnilo časopisne stolpce. Zakonca sta se sama ne posebno planinsko opremljena napotila na sprehod ali na daljšo turo — tega nihče ne ve — od Aljažvega doma. Da je nekaj narobe, so opazili šele čez kakih šest dni, ko je njun avto osamljen stal pred domom. Vsi napor in iskanje, da bi ju našli, so bili zaman. Širile so se različne govorice, ljudje so ugibali, kaj se je z njima zgodilo. Že lani so se naši gorski reševalci dogovorili z avstrijsko gorsko reševalno službo, da bodo čez leto dni prav v tem času, ko je najmanj snega v triglavskem pogorju, še enkrat prečesali vse področje.

Nedeljska akcija je bila dobro organizirana. Zbralo se je 22 gorskih reševalcev iz Mojstrane, z Jesenic, iz Kranjske gore in Rateč. Avstrijski reševalci so bili 31. Reševalci so bili razdeljeni na šest skupin, ki so pregledale naslednje predele triglavskega pogorja: Skrlatico, Rušje, Sovatno, Kriške pode, Koritno, Zajavor, Zadnjico, Prag, Kredarico in Tomiškov pot. Kolikšna površina je to, ve samo tisti, ki pozna triglavsko pogorje. Žal je bilo iskanje kljub vsem naporom reševalcev in upanju, da bodo vendarle našli kako sled, zaman.

Ko so se okoli sedemnajste ure v nedeljo popoldne spet zbrali v Aljaževem domu v Vratih so lahko le ugotovili, da je bila dolga pot spet za-

man. Prav tedaj pa je prišel v Aljažev dom nemški turist Rudolf Werner in povedal reševalcem, da je ob Tomiškovi poti na ledeniku opazil nek čevlji in tudi kosti. Njegova hčerka se je hotela slikati na snegu, pa je opazila čevlji. Oče se je takoj odpravil v Aljažev dom, ker je vedel, da so tam reševalci. Bilo je že pozno za večje iskanje, vendar pa je kriminalistični inšpektor Jože Skubic odredil, naj se skupina reševalcev povzpne do mesta, kjer naj bi nemški planinec opazil čevlji. Res je na strmem melišču, kjer leži večni sneg, približno uro hoda od Aljažvega doma nedaleč od Tomiškove poti na Triglav ležal čevlji. Čigav je bil? Tega ni vedel nihče. Domnevali pa so lahko, saj v zadnjem času niso pogrešali nikogar drugega razen zakoncev Stix. V nedeljo zvečer je bilo že prepozno za večje iskanje, zato so se domenili za ponedeljek zjutraj.

Na melišču ob Tomiškovi poti so se odpravili gorski reševalci iz Mojstrane: Pavle Baloh, Stane Kofler, Franci Lakota, Franci Salberger, Kristijan Langus, Zvone Kofler, Janez Brojan, Janko Ažman ter kriminalistični inšpektor UJV Kranj Jože Skubic in kriminalistični tehnik Branko Kuralt.

Vse dopoldne je skupina gorskih reševalcev s krampji in lopatami kopala po ledu in večnem snegu na ledeniku in iskala predmete domnevnih ponesrečenih zakoncev. Predmeti in kosti so ležali raztreseni na plazišču v dolžini kakih 500 do 600 m. Našli so dele človeškega okostja, moške in ženske čevlje, del kože z lasmi, mumičirano roko, zlato žensko zapetnico, poročni prstan z briljanti, kose ženske in moške obleke ter zveženj ban-

kovcev po 10 din povezanih z gumico. Led skriva v sebi brez dvoma še kak del človeških ostankov, vendar je bilo nemogoče prekopati kakih 4 do pet metrov debelo plast ledenika posejanega z ogromnimi skalnimi bloki. Kako natančni so bili reševalci pri delu, pove že to, da so našli v snegu in ledu ter pesku tako drobno stvar kot je poročni prstan. Na prstanu je vgravirano ime Robert ter datum (verjetno poroke).

Kako so prišli človeški ostanki v to kotanjo široko 30 do 40 metrov, lahko samo domnevamo. Morda ju je v grapo prinesla lavina z gozdenega roba kakih 200 metrov visoko nad ledenikom. Lani so gorski reševalci prav tako prečesali to kotanjo, vendar brez uspeha.

Strokovni pregled najdenih predmetov in človeških ostankov ter uradna prepoznavna najdenih predmetov treh sorodnikov bo šele lahko potrdila domnevo, ali sta bila najdena ponesrečenca oziroma njuni ostanki zakonca Stix ali pa morda kdo drug.

L. M.

Nesreče v zadnjih dneh

Zaradi izsiljevanja prednosti je prišlo do prometne nesreče v nedeljo popoldne v križišču ceste drugega reda v vasi Britof in odcopom za Predoslje. Voznik osebnega avtomobila avstrijske registracije Heinz Gerhard Krulle je pripeljal po stranski poti iz Kokrice in je izsiljeval prednost pred voznikom osebnega avtomobila Bojanom Hrovatinom, ki je pripeljal po prednostni cesti. Pri trčenju so bili laže ranjeni sopotniki v avstrijskem avtomobilu ter voznik Hrovatin. Škode je za 6000 din.

Na cesti Maršala Tita na Jesenicah je v nedeljo zvečer voznik osebnega avtomobila nemške registracije Rudi Bevc iz Krškega zbil po cesti Alojza Rajnerja z Jesenic. Pešec je hodil po pločniku, vendar je nenadoma stopil na cesto, tako da voznik Bevc ni mogel pravočasno ustaviti. Alojz Rajner je bil v nesreči huje ranjen.

Na Partizanski cesti v Skofji Loki se je v nedeljo pozno zvečer motorist Vencelj Rant iz Skofje Loke zaletel v nasproti vozeči vprežni voz, ki ni bil osvetljen. Motorist je vozil po sredini ceste in pod vplivom alkohola. Motorist in sopotnica Blanka Furlan sta bila v nesreči laže ranjena. L. M.

Sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil v 43. letu naš dragi mož, oče, brat in stric

Maks Semolič upokojenec, borec in invalid

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 10. 9. 1969, ob 16. uri izpred mrliške vežice v Kranju.

Žalujoči: žena Pavla, hčerka Liljana in sin Sandi, sestre, bratje in drugo sorodstvo.

Kranj, Ljubljana, Portorož,
Brestavica, Zirovnica dne 8. septembra 1969

P. S.: Ob zaključku redakcije v torek ob 13.00 uri nas je uprava UJV Kranj obvestila, da so v moških smučarskih hlačah, ki so jih gorski reševalci v ponedeljek izkopal izpod ledu v grabnu ob Tomiškovi poti na Triglav, našli osebno izkaznico na ime dipl. ing. Robert Stix. Najdeni dokument tako nedvomno dokazuje, da so kosti in predmeti ostanki zakoncev Roberta in Eleonore Stix z Dunaja.

25 let za nogomet

Pavle Novak — zvezni nogometni sodnik - instruktor

Vsako leto vsak teden enkrat ga bomo prav gotovo srečali v športnem parku Stanka Mlakarja v Kranju. Skupaj v Vilijem Planinškem sta posvetila svoj prosti čas nogometnemu športu v Kranju. Oba sta Kranjčana, oba zaposlena v Iskri in oba z roko v roki delata pri nogometu.

Pavle Novak je predsednik podzveze nogometnih sodnikov Kranj, sekretar gorenjske nogometne podzveze, tajnik športne komisije pri občinskem sindikalnem svetu v Kranju in trenutno vodi sindikalne športne igre v ma-

lem nogometu. Vili Planinšek pa je predsednik gorenjske nogometne podzveze in predsednik športne komisije pri občinskem sindikalnem svetu.

Pred kratkim je bil Pavle Novak imenovan za zveznega nogometnega sodnika-inštruktorja. Pred dnevi smo se srečali v našem uredništvu in beseda je seveda stekla o nogometu.

— **Tovariš Novak, kaj pomeni naziv zvezni nogometni sodnik-inštruktor?**

»To pomeni, da je prenehalo moje aktivno sojenje na nogometnih tekmah in da

bom poslej skrbel za vzgojo mladih sodniških kadrov, ki bodo lahko postali tudi zvezni nogometni sodniki.«

»Hkrati pa je to priznanje za delo, ki ga je nekdo vložil v razvoj nogometa,« je dodal Vili Planinšek.

— **Kdaj pa ste se začeli aktivno ukvarjati z nogometom?**

»Kmalu bo minilo 25 let, ko sem začel soditi na nogometnih tekmah. Razen tega pa smo med tem časom ustanovili gorenjsko nogometno podzvezo in gorenjsko sodniško organizacijo. Skratka, s Talerjem, Tršinarjem, Gantarjem, Reboljem in še nekaterimi drugimi Kranjčani smo skrbeli za razvoj nogometnega športa na Gorenjskem oziroma v Kranju.«

— **Povejte nam, kaj sodite o nekdanjem in današnjem kranjskem nogometu?**

»Včasih je bil nogomet v Kranju kvalitetnejši. Spominjam se, ko je pred vojno igral za Korotan Božičev Cene, da je bil kranjski nogomet v slovenskem vrhu. Drugi vzpon pa je nogomet doživel po vojni; okrog 1950. leta, ko je začela njegova slava upadati. Danes so v Kranju na rhu drugi športi: waterpolo, smučanje, kegljanje, atletika itd. Mislim, da so ti športi danes Kranj ponesli dlje kot včasih nogomet. Kranjskemu nogometu manjka namreč pametna klubska politika: treba bi se bilo pogovoriti o finančnih sredstvih, vodstvu in profesionalnem trenerju. Morda bi rekel še to, da bi se bilo dobro povezati z nekaterimi starejšimi kranjskimi nogometaši. Ti bi ob sedanjih nogometni krizi prav gotovo z besedo, nasvetom in podobno prispevali k reševanju nekaterih težav.«

— **Morda še beseda o**

kranjskih sindikalnih športnih igrah. Kaj menite o njih?

»Ceprav je pri organizaciji le-teh potrebnega precej idealizma in je včasih uspeh odvisen samo od posameznega sindikalnega delavca, je bilo v treh letih veliko narejenega. Prvo leto je sodelovalo le dvesto, letos pa bo tekmovalo že tisoč članov sindikata. To je nedvomno precejšen korak. Vso pohvalo pa zasluži vodstvo občinskega sindikalnega sveta Kranj, ki je z materialno pomočjo uspelo prekiniti večletno mrtvilo na področju sindikalne rekreacije v kranjski občini.«

— **Ko smo končali pogovor s Pavletom Novakom, rojenim 1924. leta v Stražišču pri Kranju, ki je že kot 4-letni otrok hodil k telovadbi k takratnemu Sokolu, je Vili Planinšek opozoril:**

»Pa nikar ne pozabite napisati, da imenovanje Pavleta Novaka za zveznega nogometnega sodnika-inštruktorja pomeni priznanje in pohvalo tudi njegovim sodelavcem, ki še danes delajo v nogometu.«

S Paviatom tesno sodelujeva pri delu. Vem, da je v 25 letih, ki jih je posvetil nogometu, doživel veliko lepih trenutkov, vem pa, da je bilo še več grenkih. Prav zato želim, da bi tisti, ki kritično ocenjujejo delo nogometnega sodnika, upoštevali, da je Pavle Novak vložil veliko naporov za razvoj nogometnega športa na Gorenjskem.«

A. Zalar

Kdo

Od nedelje do nedelje

NOGOMET — Gorenjski derbi zahodne conske lige se je v Lescah končal z neodločenim izidom 2:2 (0:1). To je nedvomno uspeh za domače nogometaše in neuspeh za kranjski Triglav. Skofjeloški LTH pa je doma premagal Primorje 1:0 (1:0).

V nedeljo se bodo gorenjski predstavniki v ZNL pomerili takole: Triglav : Sava in Hrastnik : Lesce in Adria : LTH.

ROKOMET — Kranjski rokometišči so odlično startali v republiški ligi in so trenutno pri vrhu lestvice. Preteklo nedeljo so premagali kandidata za prvo mesto mariborski Branik s 15:12 (6:9). Tržič pa je izgubil v Piranu 15:21 (7:12). Trenutno je po tretjem kolu Tržič na sedmem mestu.

Prihodnjo nedeljo bosta gorenjska predstavnika v moški ligi igrala takole: Tržič : Branik in Soštanj : Kranj.

V ženski republiški ligi je edini gorenjski predstavnik ekipa Selc doma visoko premagala novince v ligi Gorenje iz Velenja s 26:6 (12:3). Prihodnjo nedeljo bodo rokometiščice iz Selc nastopile v Mariboru proti Braniku.

KOSARKA — Gorenjski derbi v moški republiški ligi Triglav : Jesenice se je končal z zmago Jeseničanov 63:61 (24:36). Tekma pa bo brzokone razveljavljena zaradi nepravilne odločitve sodnikov ob zaključku tekme. Casomerilec je namreč odpiskal konec tekme preden so Jeseničani pri stanju 61:61 dosegli sporni zadetek. Skofjeloški Kroj pa je zmagal v Mariboru, kjer je odpravil istoimensko ekipo z 78:72 (32:31).

Danes bo na sporedu že naslednje kolo. Kroj se bo v Skofji Loki pomeril z Ilirijo, Triglav bo nastopil na Vrhniki, Jesenice pa bodo poskušale osvojiti dve točki doma v igri z ekipo Celja.

V ženski republiški ligi se je gorenjski derbi Jesenice : Kroj končal z visoko zmago Jeseničank, ki so si tako še bolj utrdile vodilno mesto na lestvici. V današnjem kolu bodo Jeseničanke nastopile v Mariboru, kjer jih čaka težka preizkušnja v igri z drugoplasirano ekipo na lestvici. Kroj pa bo igral v Ljubljani s Slovanom, kjer lahko računa ob dobri igri na točki.

ODBOJKA — Začelo se je tekmovanje tudi v republiški moški in ženski ligi. Ženska ekipa Jesenic je doma izgubila z ekipo Fužinarja iz Raven z 2:3. Tekma moške lige Sava : Kamnik pa je bila preložena.

SMUCANJE NA VODI — Na Zbiljskem jezeru je bilo v soboto in nedeljo letošnje državno prvenstvo v vodnem smučanju v vseh disciplinah. Odlično so se uvrstili člani kluba Elan iz Begunj. Najboljši je bil pri moških Fric Detiček, ki je zmagal v slalomu, v skokih pa je zasedel drugo mesto. Med mladinci pa se je z Gorenjske najbolj odlikoval Primož Finžgar, ki je zmagal z veliko prednostjo v skokih, kombinaciji in v tekmovanju figur.

SMUCARSKI SKOKI — Smučarji — skakalci pa so imeli minulo nedeljo že drugo mednarodno tekmovanje v skokih na skalalnici iz umetne mase. Tokrat so se najboljši srednjeevropski skakalci pomerili na 60-metrski skalalnici v Malnerchagenu v Zahodni Nemčiji. Od naših predstavnikov je bil najboljši Peter Štefanič, ki je zasedel odlično četrto mesto. Na 6. mesto se je uvrstil Dolhar, na 9. pa Marjan Mesec. V konkurenci 60 skakalcev sta bila najboljša Francoza Polrot in Macle.

J. Javornik

Lesce : Triglav 2 : 2 (0 : 1)

Ne da bi hoteli podcenjevati domačo enajstorico, v kateri je nekaj zelo dobrih igralcev (vratar, Kovač, Grušič), je delitev točk za Kranjčane vendarle neuspeh. Medtem ko so v prvi polovici tekme z dobro igro gospodarili na igrišču ter si kljub bunker sistemu domačinov ustvarili precej ugodnih prilik za dosego gola — izkoristili pa so, žal, samo eno — jih je takoj v začetku druge polovice zmedlo nekaj ostrih napadov domačinov. Usodna napaka je bila, da so prevzeli od domačinov visoko igro, s katero proti velikim, krepkim in naglim Leščanom niso mogli uspeti. Priznati je treba, da so domačini to hudo napako znali večje izkoristiti. Se le ko je po vodstvu domačih grozil poraz, so se gostje h koncu vendarle toliko zbrali, da so rezultat izravnali, za kaj več pa ni bilo časa.

Kakor je izguba točke na eni strani »nerodna zadeva«, je na drugi strani prinesla nekaj koristi. Odkrila je namreč pomanjkljivosti v moštvi, ki jih bo treba popraviti. Če upoštevamo, da zaradi zapoznelih priprav moštvo še ni ustaljeno, da mesta v njem še niso določena, in da se vanj vključujejo ter preizkušajo še vedno novi igralci, potem je nedvomno tudi to eden glavnih vzrokov za morebitne začetne spodrsljaje, ki pa seveda le ne bi smeli biti prepogosti, če hoče Triglav resno poseči v boj za prvo mesto.

Streljanje

Državni rekord Peternela

Na državnem prvenstvu v streljanju s pištolo je Kranjčan Franc Peternel dosegel nov državni re-

kord. Zbral je 575 krogov, kar je za dva kroga bolje od dosedanjega rekorda, ki je veljal od leta 1967.

Zdaj so na Gorenjskem že oživila vsa rokometna igrišča. Na sliki: prizor z rokometne tekme v Radovljici.

Počasi, previdno, navezane na dolge alpinistične vrvi, katerih konce so držali v rokah izkušeni gorski vodniki, se je karavana žensk pomikala po pobočju navzdol. Sestop ni lahka stvar in treba je biti previden, zlasti še, če se od utrujenosti že šibijo kolena. — Foto: Joco Znidaršič

Sto žensk, firbci in pečeni vol

(Nadalj. s 1. str.)

mesto — se morajo najprej zglasiti pri njem. Janez zabeleži njihova imena in vsako posebej obdari z lepo značko in še lepšo ruto, izdelkom kranjskega Tekstilindusa. Vrvež naglo narašča, izžrebanke Tedenske tribune že sklepajo medsebojna prijateljstva. Rosno mlada gospodična živahno razpravlja z nekoliko manj mlado, malce osivelo gospo pri petdesetih, skupina Stajerk ugotavlja, da bo to njihovo prvo snidenje s Triglavom, medtem ko zaskrbnjeno družčino Gorenjk vznemirja slabo vreme. Zunaj namreč vztrajno prši.

»Nič naj vas ne skrbi, jutri bo gotovo lepo.« Jih tolažijo vodniki. In res, skoraj bi pogodili. Kljub gosti megli, ki

Naročniki Glasa! Spet pripravljamo nagradno žrebanje za vse dosedanje in nove naročnike. Če še niste za letos poravnali naročnine, pohitite.

Še imate čas do 20. oktobra.

nam je ves dan delala družbo, minulo soboto ni padlo niti za čajno žličko dežja. Spočita, dobro prespana stotinja žensk se je že navsergodaj — ob šestih zjutraj — strpala v avtobuse. Kot bi mignil smo bili na Rudnem polju, pri kasarni, kjer se cesta konča in morajo vozila zamenjati podplati. Med zajtrkom, ki ga je udeleženkam pohoda priredilo podjetje Mercator, so vodniki delili še zadnje nasvete. Potlej smo krenili. Spočetka strnjena množica se je kmalu raztegnila v dolgo, tu in tam prekinjeno kolono sopihajočih žensk. Pogovori so zamrli, zanje ni bilo niti volje niti priloznosti. Pot je namreč postajala vse bolj strma, naporji vse hujši. »Dežurnik« zdravnik dr. Pirc ter vodiči, sami znani alpinisti, krepki, vzdržljivi fantje, so budno spremljali vsako kretanje članic ekspedicije. In ne zaman. Za dve izmed njih je bil vzpon le prehud, komajda sta dosegli Vodnikovo kočjo, vmesno postajo ob poti do Planike. Pustili smo ju tamkaj. Če bi ne bilo miličniškega helikopterja, ki je v nedeljo odpeljal vse onemogle in preutrujene ženske — med vzponom na vrh Triglava ozioroma med povratkom so odpovedale še štiri — bi le stežka same prišle v dolino. A kaj hočemo, takšne stvari se dogajajo vsako leto.

Megla ni in ni hotela izginiti, zato smo bili prikrajšani za čudovite razglede po okoliških hribih. Toda novinar zagrebškega Vjesnika, ki došlejši mekdar ni bil v hribih (tistih pravih, seveda), je imel slabo vidljivost za svojega zaveznika. »To so strašni naporji in če ne bi bilo megle, ki je skrila strmine, po katerih sem potem moral lesti, bi prav gotovo že v začetku kapituliral. Na srečo jih nisem videl in zato enostavno hodil dalje, misleč, da je najhujše že za nami,« mi je pravil kasneje, med povratkom z vrha.

PORUŠENI REKORDI

Okrog tretje ure popoldan so prve ženske dosegle cilj sobotnega dela poti — planinski dom Planiko, odskočno desko za nedeljski »juriš« na Triglav.

»Letošnja ekipa je odlična, takšne doslej še nismo imeli. Danes je porušila vse hitrostne rekorde,« sta podvig komentirala dva alpinista, ki že od vsega začetka, že štiri leta zapored sodelujeta pri akciji. Sto žensk na Triglav. »Bomo videli, kako bo jutri.«

No, v nedeljo ni bilo nič drugače. Morda gre tolikšno voljo, elan in odločnost, ki so prežemali Tetejeve izžrebanke, pripisati tudi prelepemu vremenu. Megla je izgi-

nila, triglavski masiv, ves obsijan od žarkov vzhajajočega sonca, pa se je zdel tako blizu, da bi ga lahko prijel.

Vstali smo že ob petih, dobro uro zatem pa je izpred kočje odšla zadnja naveza desetih žensk. Gledal sem, kako se vzpenjajo po pobočju, mimo skalnatih sten, čez zadnje in prek ostrin, z železnimi klini in žico zavarovanih grebenov. Ob vzpodbudnih besedah gorskih vodnikov in bolj vzdržljivih kolegic so tudi omahljivke in tiste, ki jih težijo odvečni kilogrami ter leta, stisnile zobe, premagale slabost in stopale dalje. Samo dve sta obzdeli nekje sredi poti, loveč sapo. Zanju je potem poskrbel dr. Pirc.

Malo po osmi uri je prva skupina stopila na vrh. Sledile so ji nove in nove. Navdušenju ni hotelo biti konca. Množica »firbcev«, ki so prišli s Kredarice, želeč potešiti svojo radovednost, je imela kaj videti. Vse novopečene zmagovalke Triglava, vse, katerih nogi sta se tokrat prvič dotaknili njegove glave, Aljaževega stolpa, so morale prestati »krste«, udarec z vrvo po zadnjici, ki jim ga je »prisolil« gorski vodnik.

Okrog devete smo pogrešali le zadnjo navezo. Obtičala je kakih 50, 60 metrov pod vrhom. Eno od sedmerice planink so namreč teža, strmina in redke zrake tako utrudili, da ni in ni mogla dalje. Sele na vztrajno prigovarjanje sotrpink je zbrala zadnje atome energije in naredila tistih sto korakov, ki so jo ločili od vrha. Kasneje ji ni bilo žal truda.

Potlej so se udeleženke pohoda stotih žensk zbrale pod stolpom. Najmlajša med njimi je imela 17, najstarejša pa 60 let, a sta vseeno sodili med boljše — vodiči z nobeno niso imeli posebnih težav.

Iz malega raste veliko

(Nadalj. s 1. str.)

DOBRO PRETEHTAJTE:

Glavni govor je imel znani politični in družbeni delavec Gorenjske sedanji podpredsednik IS Slovenije Vinko Hafner. Omenil je veliko breme in žrtve, tako imenovane aktivističnega dela v času vojne in tudi danes. Okroglo polovica nekdanjih borcev in aktivistov je danes že v pokoju in njihova poprečna starost se je že pomaknila na 52 let. Kljub temu pa še danes nosijo veliko breme našega samoupravnega sistema. Večina aktivistov so bili komunisti in skojevci. Kolikšne so bile njihove žrtve, pove že samo podatek, da je komaj petina članov komunistov dočakala osvoboditev.

Ko je govoril o današnji vlogi družbenega in političnega dela, ki je v samoupravnem sistemu kot osnova vse-

Sestop je bil precej lažji, dasi so izmučenim, vendar srečnim planinkam že klecala kolena. Še kratek postanek v koči, slovo od oskrbnika ter prijazne strežajke Marice in karavana se je jela spuščati navzdol. Vsi, ženske in moški, novinarji, zadovoljni z uspešno akcijo, gorski vodniki, srečni, da ni prišlo do nepredvidenih zapletov in udeleženke pohoda, vzhicene nad lastnim podvigom, nad dejstvom, da pripadajo doslej najuspešnejši skupini stotih žensk, ki jih je TT v minulih štirih letih spravil na Triglav, so hiteli nazaj proti Rudnemu polju, kajti tam sta prestradane junake čakala pečeni vol in črno vino.

»OB VOLU SE DOBIMO«

»Ob volu se dobimo!« so zavpila tri brhka dekleta, ki jim gora očitno ni prišla do živenga, saj so me, vsega utrujenega, zdelanega, gladko prehiteli. In ker mi je bil izrek všeč (pa punce tudi), sem ga vtaknil v naslov.

Res smo se našli ob volu. Orjaška pečenka in vonjavé, ki jih je širila naokrog, bi zlatoknile še tako sitega človeka. Ni čudno, če se je krog in krog ognjišča zbral cel trop ljudi, katerih pogledi so nepremično viseli na cvrččem mesu. A mojster kuhar iz ljubljanskega hotela Slon je bil neizprosilen. Le nam, ki smo že na pogled kazali, da prihajamo naravnost s Triglava, samo razmršenim, zrdelim in prepotenim osebam je velel napolniti krožnik.

Slovo od gore in od stotih žensk je bilo zares nepozabno. Ob volu se dobimo — drugo leto seveda, če pri TT-ju med tem ne bodo pogruntali še kaj bolj domisljivega, originalnega.

I. Guzelj

ga naprednega gibanja, je omenil štiri osnovne probleme. Na prvo mesto je postavil današnji odnos do mladine, zatem vlogo delavskega razreda, socialno diferenciacijo v naši družbi in kot četrto — vsebino in obliko dela današnjega razrednega sovražnika.

»Ko se vprašamo, kje se skriva razredni sovražnik in od kod njegov razkrajajoč vpliv,« je dejal, »tedaj kaj lahko ugotovimo, da je njegova moč v slabosti nas samih. Ali drugače povedano: komunisti smo porušili neki stari svet. Ob tem pa se sami nismo dovolj zavarovali proti njegovim strupom. Dobro pretehtajte! Mar se ne vsiljuje v nas vse več oportunitizma, vse več malomeščanskega filistrstva in kruhorstva, vse več pomirljivosti z miselnostjo in prakso starega sveta.«

K. Makuc